

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА
ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ»**

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І
ПРАКТИКИ**

**Збірник
тез міжвузівського круглого столу**

(17 квітня 2021 року)

Київ - 2021

Організаційний комітет:

Голосніченко І.П. – Заступник директора Київського інституту інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» з наукової роботи, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

Бевз С.І. - в.о. завідувача кафедри господарського та адміністративного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», доктор юридичних наук, доцент

Кропивна К.О. –викладач кафедри господарського та адміністративного права Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», PhD.

ЗМІСТ

Голосніченко І.П. Сучасний стан та перспективи розвитку адміністративного права України	
Бевз С.І. Державне управління у сфері господарської діяльності" в контексті адміністративно-правового регулювання	
Кисіль Л.Є. Адміністративна процедура як інструмент позасудового захисту прав громадян у відносинах з органами публічної адміністрації	
Кропивна К.О. Адміністративна та господарська юрисдикції: проблеми розмежування	
Кухарчук А.М. Особливості організаційно-господарських повноважень службових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування	
Бабенко Д.В. Окремі питання адміністративно-правового становища державних підприємств	
Демченко А. С. Поняття та специфіка джерел адміністративного права	
Огієвич С.М. Аналіз надання окремих видів адміністративних послуг правоохоронними органами	
Дякіна А. Ю. Проблеми адміністративного права в Україні	
Лазарчук С. І. Децентралізація влади в Україні	
Ковтюх Є. Ю. Джерело адміністративного сучасного права	
Вініченко Д. Д. Сучасний стан адміністративного права у сфері морського транспорту	
Адаменко О. В. Актуальні проблеми в системі адміністративного права	
Перевознюк В. В. Сучасні тенденції розвитку системи адміністративного права	
Чаленко Х. М. Проблеми, що виникають у сфері реалізації іноземцями права на працю в Україні	
Трембус К. Актуальні аспекти поняття державної служби	
Шкібтан Ю. С. Проблеми, що виникають під час здійснення залізничних перевезень	
Водяна М.С. Завдання адміністративного судочинства на сучасному етапі розвитку України	
Онищук С.В. Актуальні проблеми надання адміністративних послуг	
Левіцька К. В. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС	
Козачук К. М. Сучасний стан адміністративного права у сфері господарської діяльності	
Шах К. І. Сучасний стан правового статусу Державної інспекції культурної спадщини України	
Лазарчук С.І. Децентралізація влади в Україні	

ГОЛОСНІЧЕНКО І. П.

професор кафедри господарського
та адміністративного
права КПП ім. Ігоря Сікорського,
заступник директора Київського інституту
інтелектуальної власності та права
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Найширший сегмент суспільних відносин регулюється адміністративним правом. На це неодноразово вказували як українські, так і зарубіжні вчені [1, с. 61-63, 70-73; 2, с. 24-27]. Ця галузь права і в даний період розвитку України продовжує розвиватися, все більше і більше відносин регулюється адміністративним правом. Прийняті закони «Про адміністративні послуги»[3], «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»[4], «Про внутрішній водний транспорт»[5], у першому читанні прийнято закон «Про адміністративні процедури» тощо. Ставиться завдання, щоб право врегульовувало всі суспільні відносини, щоб громадяни та інші суб'єкти права знали, які дії вони можуть здійснювати, на що необхідно отримати дозвіл, ліцензію, а які діяння взагалі законодавець забороняє вчиняти.

Відкинувши майже все, на чому будувалася радянська державність почали також придумувати назву і сферу відносин, які регулюються адміністративним правом. Вже з'явилися підручники, в яких відносини, які регулюються адміністративним правом почали називати «адмініструванням». Нехай би так і було, але визначення «адміністрування» достатнього ще ніхто не дав. Якщо адміністрування поєднувати з адміністративним правом, тоді як пояснити, що адміністративне право регулює адміністрування. Навіть з лінгвістичної точки зору це ніяк не узгоджується, адже мабуть адміністрування виникає після врегулювання адміністративним правом і аж ніяк не до того.

Звернемося до класичних творів з адміністративного права. Український учений дорадянського періоду А.И.Елістратов підкреслював що «Адміністративне право задається ціллю упорядкувати відносини між людьми в галузі державного управління». Безумовно, що при ринкових промислових відносинах роль управління у сфері економіки не така вже й велика, але воно, як показала практика розвитку нашого суспільства, має значення і без нього економіка не може розвиватись, а адміністративне право виступає регулятором управління. У підручнику Адміністративне право України. Академічний курс, підготовленому провідними фахівцями в даній галузі права підкреслюється, що державне управління можна розглядати як у широкому розумінні (управління всього державного апарату), та і в узькому (управління, що здійснюється в межах розподілу влади спеціально уповноваженими органами виконавчої

влади). Останнє притаманне предмету адміністративного права. «Поняття державного управління в адміністративному праві, – як зазначається в даному підручнику, – слід визначити як нормотворчу і розпорядчу діяльність органів виконавчої влади з метою владно-організуючого впливу на відповідні суспільні відносини і процеси в економічній, соціально-культурній та адміністративно-політичній сферах, а також внутрішньоорганізаційну діяльність апарату всіх державних органів, щодо забезпечення належного виконання покладених на них завдань, функцій і повноважень» [1, с. 58-61].

Поряд з державним управлінням адміністративне право регулює виконання делегованих законодавством повноважень виконавчої влади органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та іншим недержавним інституціями, відносини, що виникають у зв'язку із забезпеченням органами виконавчої влади та місцевого самоврядування реалізації та захисту прав і свобод громадян, а також надання їм різноманітних адміністративних послуг. Також до предмету регулювання вказаної галузі права відносин, що виникають у зв'язку з організацією та діяльністю адміністративних судів (тобто у сфері адміністративної юстиції), процесуальні відносини щодо поновлення адміністративним судом прав і свобод громадян та інших суб'єктів адміністративного права та відносини, що виникають у зв'язку із застосуванням заходів адміністративної відповідальності щодо фізичних і юридичних осіб [1, с. 70-73; 2, с. 7-10]. Предмет адміністративного права досліджувався на монографічному рівні Є.В.Куріним. Він також включає до предмету цієї галузі права державне управління, коли пише, що «основною сферою застосування адміністративного права є владно-управлінська діяльність, яка характеризується значними масштабами і видовою різноманітністю» [8, с. 19]. У пізніше виданих підручниках також в понятті державного управління акцентується увага на таких рисах державного управління, як то: виконавчо-розпорядчий, організуючий, цілеспрямований його характер, спрямованість на економічну, соціально-культурну та адміністративно-політичну сфери, внутрішньоорганізаційний вплив, виконання управлінської діяльності спеціально-уповноваженими державними органами [8].

Для розвитку адміністративного права передовсім необхідно уточнити предмет регулювання цієї галузі права. Враховуючи те, що адміністративне право крім державного управління регулює деякі види інших відносин, при обговоренні на круглих столах і конференціях предмету адміністративного права окремі вчені і практики державотворення говорили про те, що якось потрібно ж об'єднати все це і назвати єдиним терміном і, як варіант, назвати адмініструванням.

Взагалі то, адміністративне право обслуговує в основному відносини, які виникають під час здійснення виконавчої влади. Не випадково ж в підручниках, що видаються в державах-членах Європейського Союзу наголошується на тому, що адміністративне право регулює відносини де є суб'єктом адміністративні органи. Адміністративні органи мають своїм завданням проводити в життя приписи законодавчої влади. Можна знайти й інші аргументи для висновку, що

адміністративне право регулює виконавчі відносини. Отже, у нових умовах державного будівництва предметом адміністративного права є відносини виконавчого та розпорядчого характеру. Саме виконавчо-розпорядчі відносини об'єднують всю сукупність, з яких вони складаються, тих що є предметами окремих інститутів цієї галузі права. І не потрібно придумувати іншу узагальнюючу назву, вона ж випливає з природного розподілу влади на три її гілки (законодавчу, виконавчу і судову). Назва «виконавчо-розпорядчі відносини» для означення предмету адміністративного права також кореспондує нормам і духу Конституції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / ред. колегія: В.Б. Авер'янов. Київ: Юридична думка, 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
2. Prawo administracyjne. Część ogólna. Redaktor naukowy – Marek Chmaj. Oficyna Wydawnicza Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego. Warszawa? 2007. – 312 s.
3. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 76. Ст. 3067.
4. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України від 3 грудня 2020 р. № 1053-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 8. Ст.59.
5. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 3 грудня 2020 р. № 1053-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Textю>.
6. Елистратов А.И. Основные начала административного права. М.: Издание Г.А.Лемана. 1914. – 512 с.
7. Куріний Є.В. Предмет і об'єкт адміністративного права України. Монографія. Д.: Юридична академія МВС; Ліра ЛТД, 2004. 340 с.
8. Административное право Украины: Учебник. Под общей ред. С.В. Кивалова. Х.: «Одиссей», 2004. 880 с.

Бевз С.І.,
доктор юридичних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри
господарського та адміністративного права,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ¹

Поняття «державне управління» тривалий час було основою адміністративного права. Утім, загальновизнаної його дефініції не сформовано. Як слушно вказується в літературі: «прогалини як в теорії, так і в законодавстві, породжують різноманітні дискусії з приводу визначення цієї категорії та значні труднощі у розкритті її структури, елементів механізму та їх правовому закріпленні. У результаті в різних навчальних та монографічних виданнях можна виявити безліч визначень поняття державного управління» [1, с.20].

Утім застосування терміна «державне управління» стосовно економіки, сфери господарської діяльності породжує наукові суперечки, що пов'язані в першу чергу з розумінням державного управління як прямого втручання в діяльність іншого суб'єкта. Невизначеність поняття «державне управління» у зазначеній сфері обумовлена також і триваючою дискусією щодо співвідношення понять «державне управління» та «державне регулювання».

В чинному законодавстві не прослідковується уніфікація підходів.

Відповідно до ч. 1 ст. 12 Господарського кодексу України «держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності». При цьому законодавець не уточнює, про яке саме регулювання йдеться: державне чи правове.

В різних законах «державне регулювання» визначено як:

- проведення відповідної державної політики у певній сфері (Закон України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 р.);
- визначення нормативно-правовими актами певного порядку та контроль за ним, вироблення правових механізмів і встановлення прав і обов'язків органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ і організацій усіх форм власності у відповідній сфері (Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20 листопада 2003 р.);
- здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду у відповідній сфері та запобігання зловживанням і

¹ В даній доповіді використовуються матеріали дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: Бевз С.І. Адміністративно-правове регулювання державного управління у сфері господарської діяльності в Україні. Дис. на здоб. ступ. доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. Київ, Національний авіаційний університет. 2020. 425 с.

порушенням у цій сфері (Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 р.).

Тож, з огляду на розуміння поняття державного управління в доктрині адміністративного права можна зробити висновок, що законодавець у зміст поняття державного регулювання в тій чи іншій сфері фактично вкладає здійснення державного управління. Тому для визначення належного адміністративно-правового регулювання державного управління у сфері господарської діяльності варто виходити із того, про які саме суспільні відносини йдеться, під яким кутом зору аналізуються ці явища, предметом якої саме науки вони є. Адже, як відомо, одні й ті самі явища та об'єкти можуть перебувати у полі зору багатьох галузей юридичної науки, однак це не означає збігу предметів цих наук.

У разі якщо державне регулювання розглядається як один із напрямів діяльності держави в цілому, що перебуває у площині теорії держави і права, то і державне регулювання у сфері господарської діяльності у наведеному випадку становить один із напрямів реалізації державної політики, завдань та цілей держави в економічній сфері суспільства, прояв економічної функції держави, яка реалізуються в свою чергу через здійснення функцій державного управління.

Широке розуміння державного регулювання у сфері господарської діяльності зумовлено насамперед історичною перебудовою економіки України, переходом від адміністративно-командної до ринкової економіки, відмовою від прямого державного втручання в господарську діяльність. Оскільки здійснення державного управління у сфері господарської діяльності в СРСР передбачало передусім застосування адміністративних методів, пряме втручання державних органів у діяльність підприємств (які були лише державними і таке втручання могло бути обґрунтованим), то з переходом до ринкової економіки, появою підприємств інших форм власності акцент змістився на необхідність відходу від державного управління в цій сфері діяльності. «Юридично владні основи в силу нерозуміння їх об'єктивної необхідності за будь-якої системи управління замість очищення від бюрократичних наростів були оголошені неприйнятними зовсім» [2, с.11]. Проте зміни потребували фактично методи та форми його здійснення. Отже, зважаючи на потребу відійти від державного управління у сфері господарської діяльності «радянського» типу, розуміючи при цьому необхідність виконання всіх його функцій у цій сфері, почали говорити, закріплювати в нормативно-правових актах положення про перехід від державного управління до державного регулювання господарської діяльності, маючи однак на увазі, що зміст цієї діяльності охоплює всі функції державного управління.

Якщо ж аналізувати державне регулювання господарської діяльності з точки зору відносин, які формуються у процесі діяльності органів виконавчої влади щодо реалізації покладених на них завдань і функцій держави, що є предметом регулювання адміністративного права, то державне регулювання необхідно розглядати як одну із функцій державного управління, спрямовану на реалізацію економічної функції держави. В такому розумінні державне

регулювання полягає в упорядкуванні, налагодженні зв'язків у сфері господарської діяльності органами виконавчої влади шляхом встановлення загальних правил, нормативів, які є обов'язковими для всіх учасників господарської діяльності (як суб'єктів господарювання, так і органів державної влади).

Як відомо, найбільш повно зміст державного управління відображають функції, які реалізуються у процесі цієї діяльності [3, с.146], тобто функції держави, які, в свою чергу, забезпечують безперервність та взаємоузгодженість функцій державного управління у відповідній сфері. Тому розуміння державного управління у сфері господарської діяльності зумовлює з'ясування змісту його функцій, які в свою чергу змістовно «наповнюються» залежно від того, для реалізації якої функції держави здійснюється державне управління у певній сфері.

Сучасна державна влада, розбудовуючи правову Українську державу, визначаючи зміст своєї діяльності, зобов'язана насамперед виходити із завдань, передбачених у Конституції України.

Оскільки людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека відповідно до ст.3 Конституції України визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, можна, зважаючи на положення розділу 2 Конституції України, сформулювати завдання, які постали перед державою, в тому числі у процесі державного управління у сфері господарської діяльності. Ці задачі є основними для будь-якої діяльності в кожній сфері життєдіяльності суспільства.

Згідно з ч. 4 ст. 13 Основного Закону України держава, окрім іншого, забезпечує соціальну спрямованість економіки. Як слушно зауважується в науковій літературі, «кожна із соціально-економічних концепцій розвитку суспільства визначає конкретні функції держави, їх системну пріоритетність та відповідну до цього регулятивну спрямованість, функціональне співвідношення форм, способів, методів та інструментів здійснення функцій держави» [4, с.206]. Сфера, в якій здійснюється державне управління, фактично конкретизує, які функції держави виконуються насамперед. Отже, питання державного управління у сфері господарської діяльності має визначатися через призму економічних функцій держави, які реалізується в тому числі через державне управління, яке, «по суті, є нічим іншим як способом реалізації практично всіх без винятку функцій держави, що властиві їй як суспільно-політичному утворенню» [5, с.86]. В свою чергу зміст таких функцій зумовлюється відповідною державною політикою.

Таким чином, державне управління у сфері господарської діяльності передбачає виконання економічних функцій держави, а його адміністративно-правове регулювання має створити умови для реалізації економічної політики та закріплених в Конституції України прав і свобод людини та громадянина, в тому числі у сфері господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білокур Є. І. Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2015. 194 с.
2. Алехин А. П., Кармолицкий А. А., Козлов Ю. М. Административное право Российской Федерации : учеб. Москва : ИКД «Зерцало-М», 2002. 672 с.
3. Адміністративне право : підруч. / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2013. 656 с.
4. Варич О. Г. Економічні функції сучасної держави: природа, зміст, тенденції розвитку в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2006. 206 с.
5. Мицкевич Л. А. Понятие государственного управления в административном праве Германии. *Государство и право*. 2002. № 6. С. 85–90.

КИСІЛЬ Л.Є.

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЗАСУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН У ВІДНОСИНАХ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Розгляд питання про адміністративно-правове регулювання відносин органів публічної адміністрації з громадянами потребує вирішення, насамперед, такого доктринального питання, як співвідношення понять «адміністративна процедура» та «адміністративний процес».

Відомо, що на сьогодні єдиної концепції адміністративного процесу не існує. Дискусії щодо розуміння та трактування цього поняття та його елементів тривають, що спричинило існування наступних наукових концепцій:

1) юрисдикційна («вузька») концепція, при якій адміністративний процес розглядається як регламентована законом діяльність з вирішення спорів між сторонами адміністративних правовідносин, що не знаходяться між собою у відносинах службового підпорядкування, а також діяльність по застосуванню заходів адміністративного примусу. Найбільшого розвитку ця концепція набула у радянський період розвитку адміністративного права, оскільки саме тоді державне управління поширилось на усі сфери суспільного розвитку.

2) судова концепція, яка передбачає, що будь-яка процесуальна діяльність є винятковою прерогативою органів судової. Виникнення цієї концепції пов'язують із процесами, що розпочались у 1970–1980 роках стосовно наукового обґрунтування запровадження судового порядку оскарження рішень органів державної влади, посадових і службових осіб. Спочатку мова йшла

лише про мінімальну кількість справ, що мали б бути предметом судового оскарження. Згодом таке коло справ розширювалося, що зумовило необхідність запровадження інституту адміністративної юстиції. Крім того, підвищується роль суду як контрольної інстанції у суспільстві та державі. Звідси на практиці збільшується кількість справ, розгляд яких переходить від компетенції органів державної влади до судових органів. Такий стан справ дедалі більше наближує адміністративний процес до судового процесу, що, відповідно, позначається на доктринальному розумінні цього правового явища;

3) управлінська («широка») концепція, за якою адміністративний процес — це діяльність суб'єктів державно-владних повноважень з приводу реалізації ними законодавчо встановленого порядку застосування кореспондуючих матеріальних норм права.

Саме широке розуміння адміністративного процесу та бачення адміністративної процедури в якості складової частини процесу набуло найбільш значної підтримки.

На нашу думку, на сьогодні найбільш прийнятною видається лише судова концепція адміністративного процесу з наступних міркувань. По-перше, п.6 ч.1 статті 4 КАС України чітко визначає судовий процес як правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства. По-друге, адміністративне право як галузь права і правової науки не може не зважати на загальні ознаки «процесу» як правової категорії - наявність спору між сторонами, а також його вирішення судом. Широкому розумінню адміністративного процесу не притаманні і такі важливі ознаки, як цілісність та загальна спрямованість. Адже відомо, що діяльність адміністративних органів та судове вирішення адміністративних спорів мають відмінні мету, завдання, принципи, склад та статус учасників тощо. З таких позицій не витримує критики і вузька концепція адміністративного процесу. По-третє, КУпАП, визначаючи порядок застосування заходів адміністративної відповідальності, не містить не лише процесуальних, але й процедурних норм. По-четверте, широка концепція адміністративного процесу фактично призводить до його ототожнення із будь-якою правозастосовною діяльністю органів публічної адміністрації.

Визначившись із змістом поняття «адміністративний процес», навряд чи можемо погодитись і з думкою, що адміністративна процедура є складовою частиною адміністративного процесу. Вважаємо, що адміністративний процес та адміністративна процедура є самостійними інструментами захисту прав громадян у відносинах з органами публічної адміністрації: 1 - судового; 2 - посудового. Адже діяльність органів публічної адміністрації з розгляду та вирішення індивідуальних адміністративних справ має переважно безспірний характер, і тому процедурний, а не процесуальний характер.

Цю тезу підтверджує і той факт, що у більшості європейських країн компетенція органів публічної адміністрації у відносинах з приватними особами, порядок реалізації ними функцій і завдань на всіх стадіях розгляду адміністративної справи; принципи, на яких ґрунтується їх діяльність; вчинення окремих процедурних дій, їх стадії та часові рамки; порядок прийняття

адміністративних актів і рішень; застосування видів відповідальності до посадових осіб у випадку недобросовісного здійснення ними своїх службових обов'язків та ін. регламентується переважно кодифікованими адміністративно-процедурними, а не адміністративно-процесуальними актами. Зокрема, у ФРН, Австрії, Данії, Нідерландах, Фінляндії, Португалії, Іспанії, Італії, Угорщині, Болгарії, Польщі, Чехії, Словачії, Балканських країнах та ін. Водночас, законодавство Франції не кодифіковане і складається з Декрету «Про відносини між адміністративними органами і громадянами», законів про доступ до адміністративних документів, про мотивацію адміністративних актів та ін.

Завдяки означеним адміністративним процедурним законам відносини підлеглості (субординації) між державою та громадянином наближаються до типового для відносин між приватними громадянами стану рівності, забезпечується рівність приватних осіб перед законом, адже до всіх однопорядкових справ застосовується однакова процедура. Крім того, існування законодавчо встановленої процедури є вихідною точкою для здійснення контролю, зокрема судового, за законністю діяльності органів влади. При цьому адміністративна процедура визначається загалом як регламентований нормами права порядок взаємовідносин приватної особи та органу влади щодо розгляду і вирішення індивідуальних адміністративних справ.

Якщо звернутись до вітчизняних наукових джерел, то щодо визначення поняття «адміністративна процедура» не склалася єдина точка зору, хоча вказаний термін досліджується багатьма вченими-адміністративістами. При цьому більшість авторів виділяють такі особливості адміністративної процедури: «1) носить правовий характер, оскільки принципи та правила, що визначають адміністративну процедуру, містяться у приписах нормативно-правових актів; 2) вміщує норми, що регламентують як діяльність органів публічної адміністрації, так і поведінку приватних осіб; 3) спрямована на прийняття адміністративного акта органом публічної адміністрації; 4) застосовується для вирішення конкретної адміністративної справи; 5) має основним призначенням забезпечення ефективної реалізації прав приватних осіб і унеможливлення їх порушення; 6) тягне за собою настання правових наслідків для осіб, які знаходяться зовні системи публічного адміністрування; 7) застосовується, як правило, до вирішення позитивних управлінських справ.» [1, с.7-8.]

Поряд з цим, очікує на друге читання проект Закону України «Про адміністративну процедуру», за статтею 2 якого адміністративна процедура – це визначений законом порядок розгляду та вирішення адміністративної справи; адміністративне провадження – сукупність процедурних дій, що вчиняються адміністративним органом, і прийнятих процедурних рішень з розгляду та вирішення справи, що завершується прийняттям і, в необхідних випадках, виконанням адміністративного акта; адміністративна справа – справа, що стосується публічно-правових відносин щодо забезпечення реалізації права, свободи чи законного інтересу особи та/або виконання нею визначених законом обов'язків, захисту її права, свободи чи законного інтересу, розгляд якої

здійснюється адміністративним органом; адміністративний орган – орган виконавчої влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадова особа, інший суб'єкт, який відповідно до закону уповноважений здійснювати функції публічної адміністрації.[2]

Такий підхід вітчизняного законодавця до розуміння адміністративної процедури має свої аналоги як у роботах зарубіжних науковців, так і у законодавчих актах держав – членів ЄС, цілком відповідає Резолюціям і Рекомендаціям, які Рада Європи прийняла в цій сфері — наприклад, Резолюції Комітету міністрів від 28 вересня 1977 р. № 77/31 про захист особи від адміністративних актів; Рекомендації № R(80)2 щодо здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами, прийнятої Комітетом Міністрів Ради Європи 11 березня 1980 р.; Рекомендації Ради Європи № R(87)16 щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб від 17 вересня 1987 р. та ін.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що євроінтеграційні прагнення України вимагають такої нормативної регламентації відносин між органами публічної адміністрації та приватними особами, яка б могла ефективно забезпечити реалізацію прав останніх і унеможливити їх порушення з боку адміністративних органів. Є надія, що більш ніж 20-річні зусилля наукової спільноти, юристів-практиків та громадськості, залучених до його напрацювання проекту Закону України «Про адміністративну процедуру», не залишаться марними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративна процедура: навч. посібник / за заг. ред. І. В. Бойко. - Харків: Право, 2019. - 206 с.
2. Проект Закону України «Про адміністративну процедуру» // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=688349 (дата звернення 11.04.21)

Кропивна К. О.

викладач кафедри господарського та
адміністративного права
КПІ ім. Ігоря Сікорського, PhD

АДМІНІСТРАТИВНА ТА ГОСПОДАРСЬКА ЮРИСДИКЦІЯ: ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ

Як відомо, адміністративні суди з'явилися дещо пізніше, ніж господарські суди. Запрацювали вони після прийняття КАСУ у 2005 році. І зразу ж з їхньою появою виникли непорозуміння у підсудності справ судам вказаних вище двох юрисдикцій. Така проблема виникає у зв'язку з тим, що господарське право є комплексною галуззю права. В усіх підручниках, і особливо в тих, які рекомендовано для вивчення у вишах неюридичного профілю підкреслюється, щодо комплексності даної галузі права. Наприклад, у

підручнику з правознавства під редакцією В.Ф.Опришка записано: «господарське право є комплексною галуззю права, яке базується на нормах цивільного права щодо правоздатності фізичних та юридичних осіб, права власності, цивільно-правових угод і конкретизує їх, а також містить норми адміністративного, фінансового, трудового права, які регулюють господарську діяльність. Тобто, в цій галузі права поєднуються майнові та організаційні елементи» [1, с. 415]. Отже, розмежування адміністративної і господарської юрисдикції, покладаючи в основу тільки публічність правових відносин, є недостатнім хоча досить важливим критерієм.

Слід зазначити, що і п.1 ч.1 ст. 19 КАСУ передбачив розповсюдження юрисдикції адміністративних судів на публічно-правові спори фізичних і юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності. Однак при цьому КАСУ зробив виключення, що законом може бути встановлено для розгляду таких спорів інший порядок судового провадження. Саме в ГПКУ таке виключення зроблено для оскарження рішень суб'єктів владних повноважень у сфері організації та здійснення господарської діяльності.

Судова практика пішла вже шляхом, визначеним в новій редакції ГПКУ. Причому дуже важливо при розмежуванні юрисдикції зважати на положення щодо набрання чинності новими редакціями ГПКУ та КАСУ. Слід відзначити, що набрання чинності ГПКУ у редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 відбулась 15.12.2017. Якщо порушення справи щодо оскарження суб'єктом господарської діяльності відбулося до цієї дати, вона має розглядатися за правилами ГПКУ у старій редакції.

Для норм ГПКУ після набрання ним чинності в новій редакції існують інші правила. Наприклад, Велика Палата Верховного Суду України у постанові від 21 листопада 2018 року у справі № 272/1652/14-ц (провадження № 14-282цс18) вирішила, якщо на момент відкриття провадження у справі щодо спору між суб'єктом владних повноважень (органом державної влади або органом місцевого самоврядування) і фізичною особою з державної або комунальної власності надана земельна ділянка для ведення фермерського господарства, а таке господарство вже було зареєстрованим, то справа повинна розглядатися за правилами господарського судочинства. Якщо ж таке господарство не є зареєстрованим, тоді стороною таких спорів є громадянин, якому надавалась земельна ділянка, а спір підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства [2].

Як правильно замічає Я. Михайлюк, посилаючись на Ухвалу Верховного Суду від 30.01.2018 у справі № 461/10630/15-а, органи місцевого самоврядування та органи державної влади у відносинах розпорядження землями комунальної чи державної власності не здійснюють у цих правовідносинах владно-управлінських функцій, тому такі спори не підлягають розгляду адміністративними судами, оскільки виникає спір про цивільне право [3].

У той же час якщо суб'єкт владних повноважень приймає рішення щодо

надання дозволу особі для розроблення проекту землеустрою для відведення земельної ділянки та для надання її у користування, він здійснює свої контрольні функції у сфері управління, і справи щодо спорів між цією особою та суб'єктом владних повноважень підпадає під юрисдикцію адміністративного суду [4].

Як відзначає В.Уркевич юрисдикція суду (цивільного, господарського чи адміністративного) визначається не тільки з урахуванням суб'єктного складу сторін у справах щодо земельних спорів, але й з огляду на сутність, характер та особливості спірних земельних правовідносин [5].

Розмежування повноважень адміністративних та господарських судів пропонуємо здійснити за прикладі розгляду спорів щодо стягнення в примусовому порядку адміністративно-господарських санкцій за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування особи з інвалідністю і не зайняте особою з інвалідністю.

Для розмежування юрисдикції щодо розгляду таких справ можуть виступати наступні критерії: 1. Різниця між завданнями адміністративного судочинства і господарського судочинства; 2. Характер правового спору (адміністративно-правовий спір – адміністративна юрисдикція), (господарсько-правовий спір – господарська юрисдикція); 3. Дослідження судом розгляду правомірності застосування владних повноважень суб'єктом, який наділений такими повноваженнями (адміністративна юрисдикція) і правомірності реалізації прав і обов'язків суб'єктом господарської діяльності (господарська юрисдикція); 4. Характер правовідносин (у досліджуваному випадку це господарсько-правові відносини); 5. Використання адміністративно-господарських санкцій в господарському праві; 6. Суб'єктний склад сторін у справах щодо правових спорів; 7. Наявність у системі судової гілки влади господарських судів.

За ч. 1 ст. 2 КАСУ «Завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень».

Торкаючись господарського судочинства в ч. 1 ст. 2 ГПКУ законодавець зазначає «завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави».

Отже завданням адміністративного судочинства є ефективний захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб не від порушень суб'єктів господарської діяльності, а від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. У той же час завданням господарського судочинства є неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності.

Від характеру правового спору також залежить вид юрисдикції, який має

встановлювати законодавець. За п. 2 ч. 1 ст. 4 КАСУ «публічно-правовим спором є спір, у якому: хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій; або хоча б одна сторона надає адміністративні послуги на підставі законодавства, яке уповноважує або зобов'язує надавати такі послуги виключно суб'єкта владних повноважень, і спір виник у зв'язку із наданням або ненаданням такою стороною зазначених послуг».

Отже, як впливає з наведеного вище адміністративний спір має бути лише у тому випадку, коли один із суб'єктів здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням таким суб'єктом зазначених функцій. І тільки такий спір підпадає під юрисдикцію адміністративного суду.

Спір щодо порушених або оспорюваних прав і законних інтересів державних органів (а отже і Фонд соціального захисту інвалідів як організація наділена владними повноваженнями) у господарсько-правових відносинах є спором господарським і його вирішення підлягає в межах господарської юрисдикції.

З предметом дослідження судами певних прав та обов'язків сторін спору слід зазначити, що адміністративний суд досліджує повноваження суб'єкта, що виконує владні функції, господарський суд має досліджувати правомірність реалізації прав і свобод суб'єктом господарської діяльності. У нашому випадку юридичними особами та фізичним особами-підприємцями щодо внесення відповідної суми в якості адміністративно-господарської санкції до Фонду соціального захисту інвалідів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Правознавство: Підручник. В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, С. І. Шимон та ін.; За заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. К.: КНЕУ, 2003. 767 с.

2. Постанова Великої Палати Верховного Суду України у від 21 листопада 2018 року у справі № 272/1652/14-ц (провадження № 14-282цс18). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/C008422?an=3>

3. Михайлюк Я. Земельні спори: огляд останньої судової практики. URL: <https://radako.com.ua/page/podatki-ta-buhgalterskiy-oblik-advokata>

4. Постанова Великої Палати ВС України від 21 березня 2018 року у справі № 536/233/16-ц (провадження № 14-53ц18) URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73565908>

5. Уркевич В. Земельні спори фермерських господарств: практика визначення юрисдикції/ URL: https://protocol.ua/ru/zemelni_spori_fermerskih_gospodarstv_praktika_viznachennya_yurisdiktsii/

Кухарчук А.М.,
викладач
кафедри господарського та
адміністративного права
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛУЖБОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Для здійснення економічної функції держави службові особи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування наділяються відповідними повноваженнями. Тобто, такі повноваження повинні мати владний характер. Враховуючи таку сферу реалізації як господарська діяльність, повноваження, які стосуються її організації, мають назву «організаційно-господарські повноваження». В науці господарського права обґрунтовуються питання віднесення таких повноважень до господарських, проте, такий підхід обмежує поняття «організаційно-господарські повноваження», оскільки господарська діяльність потребує організації поза межами господарських правовідносин, на загальнодержавному рівні. Тож організаційно-господарські повноваження виникають не лише в межах господарських правовідносин, а й є передумовою адміністративно-правових відносин, в яких також реалізуються організаційно-господарські повноваження.

На сьогоднішній день держава, територіальна громада сприймаються більше як суб'єкти політичної влади, що впливає на зменшення їх ролі як власників майна. Проте у власності держави та територіальної громади знаходиться значний масив засобів виробництва, а державна та комунальна власність є важливими формами власності в Україні. Саме по собі закріплення законом правомочностей власника не мало б практичної значимості, коли б не було певного механізму їх здійснення (реалізації). Важливе значення має такий правовий механізм для державної та комунальної власності, реалізація якого неможлива без спеціально уповноважених на це осіб, які науковці визначають як суб'єктів права здійснення (реалізації) їх власності [0, с. 100]. З фізичних осіб такими особами є, зокрема, службові особи.

Поняття «службова особа», а інколи – «посадова особа» використовуються в Конституції України (статті 19, 40, 56) і в законодавчих актах України, таких, зокрема, як КК України, КпАП України, закони України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування».

КК України оперує поняттям «службова особа», зміст якого розкривається в ст. 18, згідно з якою «службовими особами визнаються особи, які постійно, тимчасово або за спеціальними повноваженнями здійснюють функції представників влади або місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово займають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах або організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-

господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальними повноваженнями, якими особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління зі спеціальним статусом, повноважним органом або повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом» [0].

Постановою Пленуму Верховного суду України від 26 квітня 2002 року №5 «Про судову практику у справах про хабарництво» передбачено, що особа є службовою не тільки тоді, коли вона здійснює відповідні функції або виконує обов'язки постійно, але й тоді, коли вона робить це тимчасово або за спеціальним повноваженням за умови, що згадані функції або обов'язки покладені на неї правомочним органом або правомочною службовою особою. Працівники підприємств, установ, організацій, які виконують професійні (адвокат, лікар, вчитель та ін.), виробничі (наприклад, водій) або технічні (друкарка, охоронець та ін.) функції, можуть визнаватися службовими особами тільки за умови, що разом із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки [0].

В листі Міністерства юстиції України від 18.10.2013 р. № 610-0-2-13/7.2 було надано найбільш широке визначення поняття «службові особи». Згідно вказаного листа, «службовими визнаються особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальними повноваженнями здійснюють функції представників влади або місцевого самоврядування, а також постійно або тимчасово займають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, якими особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління зі спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом). Службовими особами визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні чи трудові спори в іноземних державах у порядку, що є альтернативним до судового, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації або будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), а також члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, судді та посадові особи міжнародних судів» [0].

КпАП України навпаки оперує поняттям «посадова особа». З змісту ст. 14 КпАП України випливає, що посадові особи – це особи, діяльність яких пов'язана з сферою охорони порядку управління, державного і громадського порядку, природи, здоров'я населення та інших правил, забезпечення виконання яких входить до їхніх службових обов'язків [0]. В контексті ст. 2 Закону України «Про державну службу» посадовими особами вважаються керівники і

заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами або іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих і консультативно-дорадчих функцій [0]. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих і консультативно-дорадчих функцій та отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету [0].

Таким чином, з вищевикладеного можна зробити висновок, що службові особи набувають повноважень, в тому числі організаційно-господарських, на основі дотримання всіх вимог законодавства, і діють у спосіб визначений в ньому. Більше того, їх організаційно-господарські повноваження характеризує така ознака, як їх детермінованість публічними інтересами, а саме – держави та територіальної громади.

Реалізація організаційно-господарських повноважень службовими особами органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо державної та комунальної власності свідчить про їх участь у здійсненні економічної функції держави, в тому числі і щодо взаємодії з суб'єктами господарювання державного та комунального сектору економіки. При цьому, така взаємодія має місце і щодо суб'єктів господарювання приватного сектору економіки, зокрема, фізичних осіб-підприємців, наприклад, щодо надання їм адміністративних послуг. Однією з таких послуг є ліцензування господарської діяльності.

Важливо зазначити про взаємодію службових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування не лише з суб'єктами господарювання, а й з потенційними суб'єктами господарювання, зокрема, щодо реєстрації їх діяльності як таких суб'єктів. Тобто, надаючи адміністративну послугу потенційному суб'єкту господарювання службова особа органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування реалізує свої організаційно-господарські повноваження.

Організаційно-господарські повноваження службових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування виникають також завдяки застосуванню ними адміністративно-господарських санкцій. Розуміння адміністративно-господарських санкцій в науці зводиться до заходів адміністративного припинення [0, с. 203], яке здійснюється суб'єктами публічної адміністрації, що свідчить про офіційний, державно-владний характер таких санкцій [0, с. 117].

Більше того, і сам ГК України на сьогодні відмежовує такі санкції від інших господарських санкцій. Таким чином, адміністративно-господарські санкції мають місце саме у адміністративно-правових відносинах, оскільки застосовуються вони органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами шляхом реалізації їх владних повноважень. У зв'язку з цим вбачається доречним загальні засади застосування адміністративно-господарських санкцій відобразити в межах

КпАП України, а особливості застосування таких санкцій – у спеціальних нормативно-правових актах залежно від специфіки діяльності суб'єкта, до якого вони застосовуються. При цьому, з ГК вони мають бути виключені.

Отже, до особливостей організаційно-господарських повноважень службових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування можна віднести: їх реалізація пов'язана з виконанням такими особами посадових обов'язків; реалізуються виключно в межах законодавства, не залежать від волі таких осіб, є детермінованими потребами держави або територіальної громади, тобто, повинні відповідати діяльності та інтересам органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, від імені якого вони діють; є пов'язаними з державною та комунальною власністю; здійснення таких повноважень передбачає взаємодію з потенційними суб'єктами господарювання; можуть полягати у наданні адміністративних послуг у сфері господарської діяльності та застосуванні адміністративно-господарських санкцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пересунько С. І. Право державної власності в Україні (історія, сучасність, перспективи). Кіровоград : Єлисавет, 1998. 273 с.
2. Кримінальний кодекс України : від 5 квітня 2001 р. № 2341–III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20201230> (дата звернення: 01.04.2021).
3. Про судову практику у справах про хабарництво : Постанова Пленуму Верховного суду України від 26.04.2002 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02> (дата звернення: 01.04.2021).
4. Лист Міністерства юстиції України : від 18.10.2013 р. № 610-0-2-13/7.2. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS22632.html (дата звернення: 01.04.2021).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : від 07.12.1984. № 80731-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/ed20210304> (дата звернення: 01.04.2021).
6. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 52. Ст. 490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12/ed20171011> (дата звернення: 01.04.2021).
7. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. ст. 175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14> (дата звернення: 01.04.2021).
8. Юшина С. І. Адміністративно-господарські санкції та їх застосування в зовнішньоекономічній сфері. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 202–205.

9. Авер'янов В. Реформування українського адміністративного права: ґрунтовний привід для теоретичної дискусії. *Право України*. 2003. № 5. С. 117–120.

Бабенко Д.В.
аспірант кафедри господарського та
адміністративного права
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Загальновідомо, що розвиток сучасної економіки спричиняє невід'ємну роль у цивільних, господарських та адміністративних правовідносинах суб'єктів різних форм власності. З моменту класифікації права на публічне (*jus publicum*) та приватне (*jus privatum*), беззаперечно, тенденція такого розподілу поширилася і на юридичних осіб.

І все ж, в умовах незалежності України, поява великої кількості приватних суб'єктів господарювання не призвела до «вимирання» державних підприємств або їх швидкий відхід на другорядний план. Світова практика свідчить про те, що у ХХІ столітті немає жодної держави, в якій остання не здійснювала б комерційну діяльність.

Розглядаючи українські реалії, слід зазначити, що окреме правове становище у сфері адміністративних правовідносин займають державні підприємства. Так держава, згідно частини 1 – 3 статті 167 Цивільного кодексу України, діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин, може створювати юридичні особи публічного права (державні підприємства, навчальні заклади тощо), а також брати участь у заснуванні юридичних осіб приватного права (підприємницьких товариств тощо), брати участь в їх діяльності на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом [6].

Господарський кодекс України [3] у статті 63 класифікує підприємства за видами залежно від форм власності, одним із яких визначається державне підприємство, що діє на основі державної власності.

Водночас, відповідно до частини 1 статті 73 Господарського кодексу України, державне унітарне підприємство утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління.

Таким чином вітчизняне законодавство виділяє лише один тип державного підприємства – унітарне, з якого в свою чергу вирізняють – комерційні (стаття 74 Господарського кодексу України) та казенні (стаття 76 Господарського кодексу України). Разом із тим, фактично, в Україні не поодиноким випадком є державні підприємства, які мають ознаки корпоративних. З наведеним твердженням погоджується і Міністерство юстиції України, про що

неодноразово зазначалося у відповідних роз'ясненнях. На думку вказаного відомства, до державних корпоративних підприємств відносяться державні акціонерні товариства, 100% яких перебуває у власності держави [5].

Однак, відсутність належного правового регулювання діяльності таких суб'єктів правовідносин стає на заваді визначення їх правового статусу, порядку, особливостей створення та управління.

Таким чином, можна виділити основні особливості створення державного підприємства де:

- в основі створення такої юридичної особи лежить волевиявлення держави в особі суб'єктів владних повноважень або інших державних компаній, що впливає із частини 1 статті 73 Господарського кодексу України;
- державні підприємства характеризуються відносною самостійністю від держави – ні держава, ні компетентний суб'єкт публічного адміністрування, до сфери управління якого відноситься державне підприємство, не несуть відповідальності за його зобов'язаннями, крім випадків, встановлених законом (частина 5 статті 73, частина 5 статті 74 Господарського кодексу України) [3];
- встановлення розміру статутного капіталу та його формування здійснюється компетентним органом влади (засновником);
- майно, необхідне для виконання статутних цілей державного підприємства належить державі й передається на праві господарського відання чи оперативного управління.

З урахуванням викладеного вище, можна зробити висновок, що окрему роль і значення для діяльності суспільства становлять державні підприємства, деякі моменти функціонування яких недостатньо повно та всебічно визначено у чинному законодавстві.

Саме тому, перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на окреслення й висвітлення питань діяльності, визначення правового статусу державних корпоративних підприємств, а також удосконалення законодавства в даній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., та ін. Видання друге. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
2. Бевз С.І. Державне управління у сфері господарської діяльності: адміністративно-правові засади : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 319 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV // Вісник Верховної Ради. 2003. № 18-22.
4. Конституція України від 28.06.96 № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Поняття і статус підприємства державної форми власності у контексті чинного законодавства України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4742 (дата звернення: 10.04.2021).
6. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Демченко А. С.,
студентки 2-го курсу Київського
інституту інтелектуальної власності
та права Національного університету
«Одеська юридична академія»

ПОНЯТТЯ ТА СПЕЦИФІКА ДЖЕРЕЛ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Розгляд даної теми слід почати з визначення поняття «джерела адміністративного права». Джерела адміністративного права – це засіб зовнішнього оформлення адміністративно-правових норм, який засвідчує їх державну загальнообов’язковість (засоби, форми вираження й закріплення публічної волі). Можна сказати, що джерело адміністративного права – це акт правотворчості органів державної влади, що складається з адміністративно-правових норм або навіть одного правила поведінки і регулює виконавчо-розпорядчу діяльність.

Джерело може бути загальної та локальної дії, обов’язковим до виконання усіма органами управління і об’єктами, незалежно від підпорядкованості, або лише тільки підприємствами, установами, посадовими особами, підвідомчими органу, який видав акт.

До джерел адміністративного права відносять:

- 1) національні джерела адміністративного права – Конституцію, інші закони України та підзаконні нормативно-правові акти;
- 2) міжнародні джерела адміністративного права – міжнародні договори; акти органів міжнародних організацій;
- 3) неформалізовані джерела адміністративного права – норми природного права – загальні принципи права; звичаї та традиції; норми моралі;
- 4) судові рішення (судові прецеденти) – рішення Конституційного суду України та Верховного Суду України, Європейського Суду з прав людини, інших міжнародних судових установ.

Система джерел адміністративного права будується таким чином, що розпорядження одних джерел права видаються на основі вищих джерел. Чітка підпорядкованість джерел адміністративного права законодавчо закріплена, забезпечена за допомогою юридичних механізмів і має важливе соціально-політичне значення. Єдність системи цих джерел означає єдність вираженої в законі верховної волі Українського народу.

Розглянемо закони як джерело адміністративного права. Закони становлять основну за значущістю частину нормативно-правових актів в Україні, адже саме вони мають регулювати найважливіші суспільні відносини. Закони ухвалюються Верховною Радою України, мають найвищу юридичну силу щодо інших актів, є загальнообов’язковими та охороняються від порушення всіма засобами держави. Можна виділити таку класифікацію законів за ієрархічним статусом:

- Конституція України (Основний Закон) та конституційні закони, які

становлять основу розвитку правової системи;

- органічні закони, що конкретизують найважливіші положення Конституції України або впливають з її змісту (наприклад, Закон України «Про Кабінет Міністрів України»);

- звичайні закони – з інших важливих питань суспільного життя (наприклад, Закон України від 9.04.1999 р. № 586-XIV «Про місцеві державні адміністрації»);

- надзвичайні закони, що ухвалюються з окремих питань, передбачених Конституцією та законами України в надзвичайних ситуаціях.

Окремо варто виділити Конституцію - як особливе джерело адміністративного права та як основу побудови системи джерел адміністративного права. У системі джерел адміністративного права вихідну роль відіграє Конституція України, що є Основним Законом Української держави. У ній визначаються права, свободи, які має забезпечити громадянам публічна адміністрація, її система, найважливіші положення щодо організації її діяльності.

Проте роль Конституції України як першорядного джерела адміністративного права не може бути зведена лише до прямого регулювання основних питань управлінської діяльності. Деякі конституційні норми передбачають видання окремих законів — джерел адміністративного права. Крім того, багато положень конкретизуються у чинному законодавстві — різних законодавчих актах, актах Президента України, нормативних постановах Кабінету Міністрів України, нормативних наказах і інструкціях міністерств та інших актах управлінського характеру. Отже, значення Конституції України як провідного джерела адміністративного права полягає у тому, що вона слугує базою для появи інших джерел адміністративного права, закріплює основні принципи здійснення виконавчої влади, права, свободи, обов'язки громадян, їх об'єднань, встановлює статус органів, що здійснюють управлінські функції.

Підзаконні нормативні (нормативно-правові) акти доцільно також розглядати як джерела адміністративного права. Підзаконні нормативно-правові акти видаються на підставі Закону, відповідно до Закону і для його виконання. У теорії адміністративного права існують два підходи до місця і ролі підзаконних нормативно-правових актів у системі адміністративного законодавства.

Поділ підзаконних нормативно-правових актів на види здійснюється за відповідними критеріями.

За суб'єктами видання:

- укази Президента України;
- постанови Кабінету Міністрів України;
- розпорядження голів обласних, районних державних адміністрацій нормативного характеру;
- рішення, нормативні ухвали місцевих рад;
- рішення виконавчих комітетів місцевих рад;
- інструкції, накази (нормативно-правові) керівників міністерств, державних комітетів і відомств загального характеру;

- накази (нормативно-правові) керівників відділів і управлінь місцевих державних адміністрацій та виконавчих комітетів місцевих рад нормативного характеру;

- накази (нормативно-правові), інструкції адміністрацій підприємств, установ, організацій.

За юридичною силою підзаконні нормативно-правові акти слід поділити на:

- загальні (наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2018 р. № 151 «Про затвердження Технічного регламенту безпеки іграшок»);

- відомчі (наприклад, Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2011 № 1217 «Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту»);

- місцеві (наприклад, Рішення Київської міської ради від 15 березня 2002 р. №313/1747 «Про затвердження Порядку набуття права на землю юридичними особами та громадянами в м. Києві»);

- локальні.

Якщо говорити про міжнародні джерела адміністративного права, то ст. 9 КУ та ст. 3 ЗУ «Про міжнародні договори України», зазначає, що вони мають місце бути в системі джерел та повинні бути ратифіковані Верховною Радою України. В Україні нині діють чимало міжнародних договорів, норми яких мають застосовуватися під час регулювання адміністративно-правових відносин. Наприклад:

- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.;

- Європейська конвенція про видання правопорушників від 13 грудня 1957 р.3;

- Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 9 травня 1992 р.

Окремим джерелом адміністративного права є рішення судових органів. Прогалини у праві, суперечливість окремих положень юридичних актів ускладнює здійснення правосуддя. З огляду на це виникає потреба розроблення суддями окремих принципів (положень), спрямованих на виправлення недоліків, виявляються в чинних нормативних актах. Подібні принципи (положення) можуть застосовуватися іншими судами (суддями) під час вирішення аналогічних справ.

Як джерело адміністративного права є практика Європейського суду з прав людини. У положеннях ст. 17 Закону 102 України від 23 лютого 2006 р. «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» зазначено, що суди застосовують у розгляді справ Конвенцію та практику Європейського Суду як джерела адміністративного права.

Наведена норма законодавства є рівною мірою обов'язковою та важливою як для суду (судді), так і для інших учасників правовідносин – громадян, суб'єктів публічної адміністрації тощо. Тобто кожен із названих суб'єктів, у разі якщо стикається з потребою правозастосування, має орієнтуватися у своїх

рішеннях та діях на практику Європейського суду з прав людини. Якщо рішенням Європейського суду з прав людини певний нормативний акт повністю або частково визнано неправовим, останній відповідно повністю або частково не застосовується на території України. Рішення Європейського суду з прав людини, як і рішення Конституційного Суду України можуть змінювати норми національного права взагалі та норми адміністративного права зокрема.

Рішення Конституційного Суду України також є джерелом адміністративного права. Результат діяльності Конституційного Суду України – висновки та рішення, в яких тлумачаться норми Конституції та законів України, а також визнаються неконституційними (скасовуються) положення відповідних юридичних актів, рішення та висновки Конституційного Суду України – є обов’язковими до виконання. На основі висновків та рішень Конституційного Суду України вносяться зміни в національне право взагалі та адміністративне право зокрема, що й дозволяє відносити їх до джерел цієї галузі права.

Важливе місце займають й рішення Верховного Суду в системі джерел адміністративного права. Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції, що зумовлює наявність у нього повноважень на ухвалення рішень нормативного характеру. При виборі правової норми, що має застосовуватися до спірних правовідносин, суд зобов’язаний ураховувати висновки Верховного Суду України, викладені в рішеннях, ухвалених за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення.

Разом із джерелами адміністративного права, які мають форму документа, тобто є формалізованими, виокремлюють і неформалізовані джерела (квазіджерела), в яких також можуть міститися норми адміністративного права. До неформалізованих джерел адміністративного права можна віднести норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства.

До переліку неформалізованих джерел адміністративного права належить правова доктрина – система основоположних поглядів правознавців, що визначають стратегічні перспективи правового розвитку держави, науково обґрунтовують важливі проблеми права з метою більш ефективного їх вирішення, безпосередньо орієнтують на практичну дію та можуть поставати як регулятор суспільних відносин.

Можна зробити **висновок**, що джерела адміністративного права є досить складним та багатоаспектним явищем. Джерела адміністративного права України утворюють систему, яка характеризується нормативною взаємодією всіх джерел, а також розподілом їх на види в залежності від юридичної сили і значення у правозастосовчій діяльності. Як й будь-яка інша система, система джерел адміністративного права має свій зміст, тобто сукупність її елементів – джерел адміністративного права, під якими розуміють нормативно-правові акти, договір нормативного змісту, правовий звичай, судовий прецедент, принципи права, правові ідеї та правові доктрини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами і допов.) Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Адміністративне право. Загальна частина. навч. посіб. [Електронний ресурс] / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. К.: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
3. Адміністративне право України : підручник для юридичних вузів і фак. / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, В.М. Гаращук та ін. ; за ред. Ю.П. Битяка. Х., 2000. 520 с.
4. Пархоменко Н.М. Система джерел права: ознаки, властивості та зміст. Часопис Київського університету права 2007. № 3. С. 9-13.

Огієвич С.М.,
студентка 2-го курсу, групи СП-91
КПІ ім. Ігоря Сікорського

АНАЛІЗ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Однією з основних функцій держави є охорона правопорядку та створення таких соціальних умов, які були б безпечними для життя та здоров'я суспільства. При досягненні цієї мети та задля демократичного розвитку й підвищення рівня життя населення в Україні ключову роль відіграє завдання держави забезпечити ефективне функціонування правоохоронної сфери. Крім цього, серед усіх функцій державних органів у правоохоронній сфері вагоме значення має діяльність із надання адміністративних послуг, яка зорієнтована на задоволення потреб та інтересів суспільства. Зокрема, значення розвитку інституту надання адміністративних послуг підсилюється зовнішньою політикою держави відносно інтеграційних процесів. Але попри чітко визначений курс на поліпшення адміністративних послуг, більшість їх і досі не вийшли на належний рівень довершеності та не стали зручними для користувача, чим зумовлюється необхідність у наукових дослідженнях, спрямованих на удосконалення системи надання адміністративних послуг з метою створення якісної основи для трансформації інститутів держави.

Так важливим питанням є класифікація адміністративних послуг у правоохоронній сфері, під час дослідження якого встановлено, що існує велика кількість їх різновидів, залежно від змісту діяльності, тривалості, суб'єктів звернення та надання адміністративної послуги, обов'язковості, змісту забезпечуваних прав і свобод суб'єкта звернення і форм реалізації. Проте цими умовами не вичерпується весь перелік підстав для класифікації адміністративних послуг. Крім цього, дане питання не вирішується і на законодавчому рівні, що ускладнює процес розгляду структури надання адміністративних послуг в цілому та обтяжує дослідження даної теми. Зокрема, у ході цієї роботи вирішено приділити основну увагу конкретним видам адміністративних послуг за змістом адміністративної діяльності у процесі їх надання, згідно із чим Циганов О. Г. встановлює їх поділ на наступні види:

видача спеціальних дозволів; ліцензування деяких видів господарської діяльності; державна діяльність з ведення реєстрів; підтвердження певного юридичного статусу / факту [1, 131].

Зокрема видачу спеціальних дозволів на здійснення певних дій можна визначити як діяльність органів публічної адміністрації, що регулюється адміністративно-процесуальними нормами та має на меті вирішення питань щодо забезпечення реалізації прав і обов'язків фізичних чи юридичних осіб на виконання певних дій або зайняття певними видами діяльності шляхом надання їм відповідного права чи дозволу.

Важливе значення для функціонування цього виду адміністративних послуг має Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 6 вересня 2005 р., оскільки його положення визначають основні вимоги до дозвільної системи, особливості видачі документів дозвільного характеру, а також закріплюють систему керівних органів й обсяг їхніх повноважень у цій сфері (наприклад, порядок діяльності відповідних підрозділів Національної поліції) та передбачають відповідальність за порушення процедури видачі дозволів [2].

Аналіз законодавчих положень дає підстави віднести до суб'єктів дозвільної діяльності у сфері правоохорони Національну поліцію (наприклад, видання нею дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів, а також видання та погодження дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху), ДМС України (як-от надання дозволу на імміграцію) та ДФС України (наприклад, надання дозволів на відкриття та експлуатацію митних складів чи здійснення органами ДФС контрольно-дозвільних процедур щодо переміщення товарів на території проведення антитерористичної операції) і СБУ (отримання дозволу для переміщення осіб у районі проведення АТО).

Важливим видом адміністративних послуг за змістом адміністративної діяльності є ліцензування певних видів господарської діяльності, що реалізується шляхом видання уповноваженим на це правоохоронним органом ліцензії з наступним підтвердження наявності в особи права займатися певним видом господарської діяльності та внесенням відомостей до відповідного реєстру. Крім цього, у ст. 3 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 р. деталізовано, що ліцензування застосовується лише у випадках неможливості державного регулювання іншими засобами діяльності, яка становить загрозу для громадянина, людини чи держави [3].

Наприклад, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» ДФС України здійснює ліцензування митної брокерської діяльності й діяльності суб'єктів господарювання з оптової торгівлі спиртом та ін. [4]. Водночас, згідно з переліком органів ліцензування, затвердженим Постановою КМУ «Про затвердження переліку органів ліцензування ...» на СБУ покладаються функції стосовно ліцензування розробки, виготовлення та постачання спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації [5]. Відповідно до цієї постанови, одним із органів ліцензування

також визначено Міністерство внутрішніх справ та покладено на нього, наприклад, завдання щодо видачі ліцензії на виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення та боеприпасів до неї [5].

Наступним різновидом надання адміністративної послуги є ведення реєстраційної діяльності, що полягає у вирішенні питань стосовно офіційного визнання законності правових актів, дій юридичних та фізичних осіб, наділення суб'єктів права відповідними правами або обов'язками, а також передбачає облік та фіксацію юридичних фактів шляхом закріплення їх у реєстраційних документах уповноваженими органами публічної адміністрації [6, 27].

Згідно із актами законодавства, до суб'єктів реєстраційної діяльності у сфері правоохорони належить Національна поліція (наприклад, здійснення реєстрації та перереєстрації нагородної зброї), ДМС України (реєстрація місця проживання/перебування фізичних осіб, здійснення реєстрації особи громадянином України) та ДФС України (зокрема, здійснення процедури реєстру страхувальників єдиного внеску, реєстрація банків та баз даних).

Останнім видом надання адміністративних послуг у сфері правоохорони є підтвердження (посвідчення) певного юридичного статусу, що визначається як діяльність адміністративних органів, наділених повноваженнями щодо вирішення індивідуальних справ, пов'язаних з офіційним підтвердженням (посвідченням) від імені держави суб'єктивних прав, правового статусу або відповідності діяльності (дій) фізичної чи юридичної особи вимогам, встановленим законодавством, інших юридичних фактів [7, 180]. Процедура підтвердження (посвідчення) має кінцевою формою видачу спеціально уповноваженим органом (посадовою особою) посвідчуючого документа (довідки, свідоцтва, посвідчення тощо).

У сфері правоохорони підтвердження певного юридичного статусу особи та/або юридичного факту зокрема здійснюється ДФС України (підтвердження статусу податкового резидента України, видання довідки про внесення місця зберігання спирту до Єдиного державного реєстру місць зберігання) та ДМС України (наприклад, видача громадянам України, які постійно проживають в Україні, паспортних та інших документів, що посвідчують особу, а також іноземцям та особам без громадянства документів для в'їзду в Україну; видача на запит іноземців та осіб без громадянства довідки про втрату паспортного документа).

Отже, проаналізовані види адміністративних послуг у правоохоронній сфері за змістом їх надання можна охарактеризувати як широке коло функцій, що покладаються на органи правоохорони та є невід'ємними від процесу розбудови демократичної держави з високим рівнем життя суспільства. Діяльність ряду державних органів у правоохоронній сфері щодо видачі спеціальних дозволів, ліцензування, державної реєстрації та посвідчення певних юридичних статусів та/або фактів базується на основі різних нормативно-правових актів (закони, положення, постанови), які визначають види та зміст наданих повноважень для кожного конкретного органу. Відтак значення надання даних послуг у правоохоронній сфері є важливим елементом функціонування та подальшого розвитку всього інституту надання

адміністративних послуг, забезпечуючи реалізацію законних прав та інтересів людини і громадянина у важливих сферах життя суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Циганов О.Г. Адміністративні послуги у сфері правоохоронної діяльності України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2018. 587 с.

2. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 48, ст.483. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text> (дата звернення 14.03.2021).

3. Про ліцензування видів господарської діяльності Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 23, ст.158. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення 14.03.2021).

4. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 21.05.2014 № 236. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.03.2021).

5. Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 05.08.2015 № 609. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.03.2021).

6. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. 34 с.

7. Машаров И.М. Административно-публичная деятельность в России. Проблемы правового регулирования: моногр. Москва: Юнити-Дана, 2009. 239 с.

Дякіна А. Ю.,
студентки 2-го курсу
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

На даному етапі адміністративне право перебуває у такому стані як трансформація, тобто постійно проходять зміни в законодавстві і в адміністративно-правовій доктрині. Дуже багато науковців –теоретиків та законодавців вивчають актуальні проблеми розвитку адміністративного права в Україні як саме галузі публічного права. Актуальні сучасні проблеми відбуваються у сфері процедури надання адміністративних послуг, сучасних аспектів походження державної служби, а також у сфері державного контролю та регулювання , це не весь список, але в даній роботі хотілось би зосередити увагу саме на проблеми в цих сферах.

Для початку ,хотілось би зазначити що в Україні за офіційними даними є

більше 1,5 тисяч адміністративних послуг. І в процедурі надання цих послуг є дуже багато проблем. Крім цього, «у нас практично не існує простих адміністративних послуг, тобто таких, які за кордоном надаються за 5-10 хвилин: в Україні цей процес займає місяць походів до різних органів державної влади та зібрання довідок» [1]. Проаналізувавши дане питання можна дійти висновку, що найбільше страждає в цьому питанні бізнес та громадяни нашої країни, адже їхня проблема постає в тому, що процедура отримання послуг є досить тривалою – тобто вона може тривати тижнями, місяцями та іноді й роками. Також офіси в яких надаються послуги знаходяться в різному місці, і громадянину доводиться відвідувати декілька інстанцій. Вирішенням даної проблеми було б те, щоб встановити роботу всіх процедур в одному місці. Але це не всі проблеми, серед інших проблем, постають такі проблеми, як великі черги, хамська поведінка в обслуговуванні, проблеми з платежами тощо. І на мою думку, ідеальним рішенням цієї проблеми може бути низка змін в Законі України «Про адміністративні послуги». На сьогоднішній день відомо, що деякі з цих питань вже вирішуються і вже створено достатньо центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП), які мають на меті полегшити роботу як юридичних так і фізичних осіб щодо розміщення, черги та термінів здійснення послуг, але не дивлячись на їх появу на власному досвіді можна дійти до того, що поява таких центрів не є ідеально сформованою і до сих пір існує багато неприємних моментів і проблем у наданні послуг.

Наступною проблемою виступає проходження державної служби, це насамперед важливо через демократичні перетворення які відбуваються в країні. Відповідно до чинного законодавства державна служба в Україні – це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів [2]. Тому, постає питання щодо застосування новітньої технології управління персоналом на державній службі, адже немає чином на сьогоднішній день достатнього забезпечення такими технологіями. Таке забезпечення є дуже важливим, адже Україна потребує професіоналів в державній службі, а для цього потрібна кваліфікація та розвиток у просторах своєї діяльності. Також слід взяти до уваги й такі проблеми, як недосконалість існуючої нормативно-правової бази державної служби, недостатність професіоналізму в своїй діяльності та адміністративної культури, підготовка державних службовців та їхня перепідготовка також недосконала, немає достатнього рівня в підвищенні кваліфікації. Це насправді глобальні проблеми, адже просування по службі є важливим питанням для державних службовців і для країни загалом. Кожен державний службовець просувається по службі індивідуально, і звісно є стандартні основи – це прийняття на службу, проходження випробувального терміну, а вже потім присудження рангів і категорій, стажування, кваліфікація тощо. І слід більше уваги приділяти цим основам, проходити кваліфікацію та підготовку у різноманітних сферах, як правових так і фізичних і навіть в психологічних.

Ще однією проблемою є неорганізованість механізму адміністративно-правового регулювання. Потрібні всі елементи механізму адміністративно-

правового регулювання, зокрема адміністративно-правові стандарти, адміністративно-правові відносини, акти державного управління організації. Тільки взаємодія між елементами, регулярне функціонування кожного з них, призводить до ефективного функціонування всього механізму адміністративно-правового регулювання [3]. В додаток до цього, проблеми розвитку та вдосконалення державного контролю в Україні також надзвичайно важливі під час реформи всієї системи управління. Реалізована в нашій країні адміністративна реформа вносить якісні зміни у спосіб здійснення державного контролю, створюючи ці повноваження у всій системі органів виконавчої влади. Водночас аналіз статусу законності дає підстави стверджувати, що в фінансовій, бюджетній, податковій сфері, в управлінні та розпорядженні державною власністю немає контролю. Тому контроль діяльності в цих районах вимагає значного поліпшення і корекції. Так, матеріали контрольних органів указують на наявність недоліків у роботі зі збирання інформації, аналізу та внесення інформації про злочин. Рівень інформаційного обміну між різними органами контролю щодо стану законності у сферах компетенції також надзвичайно низький. Часто виконуються функції численних органів державного контролю. Іноді вони проводять велику кількість перевірок на ті ж компанії та організації. Як правило, є документовані порушення контролю, які вже виявлено попередньою перевіркою іншим органом державного контролю. Як наслідок, поставлених цілей та припущень не досягнуто, а недоліки залишаються не зовсім вирішеними [4].

Отже, Українське адміністративне право вимагає на сьогодні радикальних змін в багатьох сферах адміністративного права, і все це дає підставу для реформування. Питання адміністративного права слід удосконалювати та вирішувати всі проблеми, адже лише в цьому випадку буде розвиватися сама галузь адміністративного права й країна підніматиметься на драгу ланку, вищу ланку, а це означатиме що ми ще більше наблизимося до більш розвинених країн світу. А в такому випадку буде проявлено покращення рівня життя і громадян, і бізнесу в цілому, як в економічній та правовій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дембіцька С. Л. Адміністративні послуги та їх впровадження в умовах адміністративної реформи // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2007. – No 2. – С. 119.
2. Про державну службу: Закон України від 16 груд. 1993 р. № 3723. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12#Text>
3. Швець Д.В. Актуальні проблеми вдосконалення контрольної діяльності у сфері виконавчої влади. Сучасні проблеми адміністративного права та процесу: тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. С. 64–66.
4. Сергійчук В. В. Порядок здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності / В. В. Сергійчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Том 2, Вип. 5. – С. 27-33.

Ковтюх Є. Ю.,
студентки 2-го курсу
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЖЕРЕЛО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУЧАСНОГО ПРАВА

Проаналізувавши весь не легкий шлях творення адміністративного права, можна зробити висновок, що важливим кроком до побудови фундаменту новітнього, успішного адміністративного права є саме прийняття Конституції України та проголошення верховенства права. Тобто, можна вважати, що з цього моменту права і свободи людини вважаються найвищою цінністю, які реалізуються через адміністративну діяльність держави, а не всеосяжний адміністративний контроль радянських часів.

Важливу роль у формуванні новітнього адміністративного права відіграв вступ України до Європейського співтовариства. В першу чергу це вплинуло на перегляд змісту та призначення адміністративного права і в результаті чого сформувалась новітня наукова доктрина. Мені здається, що вже навіть поняття «джерело адміністративного права» потребує новітнього осмислення.

Аналізуючи зміст такої категорії, як «джерело адміністративного права», то можна сказати, що він змінюється в залежності від етапу демократичного розвитку України. Якщо ж раніше єдиним джерелом адміністративного права був нормативний акт державного управління і ми розуміємо, що це відбувалось через встановлення державою обов'язкових правил поведінки абсолютно для всіх, починаючи з громадян і закінчуючи суспільним організаціями, то з моменту проголошення незалежності України ситуація кардинально змінилася. І це дає нам можливість зрозуміти і відкрити для себе категорію «джерело адміністративного права» з зовсім іншого боку.

Перш ніж переходити до формулювання визначення категорії «джерело адміністративного права» в умовах сьогодення, я б хотіла звернути вашу увагу на те, що вчені адміністративісти останніми роками вбачали під цією категорією. Я вважаю доцільним було б взяти до прикладу визначення категорії «джерело адміністративного права» саме нашого викладача Голосніченка Івана Пантелійовича, який під цією категорією розуміє нормативно-правовий акт, що містить норми адміністративного права, які регулюють відносини, що виникають у процесі організації та здійснення державного управління. Можна сказати, що таке визначення є цілком влучним, і більшість науковців під джерелом адміністративного права розуміються саме - зовнішню форму вираження його норм, які містять адміністративно-правові норми. Відмінність у поглядах науковців виражається в тому: акти яких органів чи осіб можуть бути джерелом адміністративного права, оскільки одні автори зазначають, що це можуть бути акти державних органів, що містять адміністративно правові норми, а інші наполягають на тому, що це мають бути акти правотворчих органів. Тобто це не тотожні поняття, і з цього постає питання: а хто взагалі на

данному етапі розвитку виступає суб'єктом правотворення джерел адміністративного права?

В першу чергу науковці розглядають представників державної влади, як основну правотворчу силу, яка уповноважена встановлювати певний порядок. Як я вже зазначала, кожен сучасний вчений серед джерел адміністративного права спершу виділяє нормативно-правові акти, які розробляються і приймаються ВРУ, Кабінетом міністрів України та іншими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування. Але слід звернути увагу, що Конституція України прямо не забороняє всім державним органам творити право. І в реаліях сьогодення необхідно звернути увагу саме на суддівську правотворчість. Звісно вона має відмінність в правотворчих повноваженнях від органів законодавчої та виконавчої влади (тобто, суддівська правотворчість не може створювати нові юридичні акти, але судді своїми рішенням можуть їх доповнювати та конкретизувати), але все ж таки вона має місце для існування.

Наразі питання щодо віднесення актів органів судової влади до джерел адміністративного права ще не є повністю врегульованим. Але все ж таки наша країна спрямована на переосмислення їх ролі та значення і цей процес прямо пов'язаний з відходом від позитивізму, як домінуючого праворозуміння і це прямо вказує на той факт, що наша країна наближається до розвинутих демократичних країн Європи.

В Україні існують передумови, які спонукають на використання актів органів судової влади як джерела адміністративного права. Основною передумовою виступає наявність в адміністративному законодавстві численних прогалин і колізій, які можна виправити саме за допомогою розроблених суддями окремих положень, які можуть конкретизувати або доповнити юридичні акти. Звісно можливість суду в даній сфері є обмеженою рамками чинних юридичних актів і зрозуміло, що лише рішення певної категорії справ можуть визнаватися джерелом адміністративного права. Тобто тільки вищі органи судової влади такі як: Європейський суд з прав людини, Конституційний Суд України та Верховний Суд можуть змінювати, доповнювати, конкретизувати та відміняти чинні юридичні акти.

Державні органи є не єдиними творцями норм адміністративного права. Доволі таки важливою правотворчою силою виступає міжнародна спільнота, яка, як відомо, є вище держави. Тобто, коли Україна стала членом Ради Європи та інших міждержавних інституцій, вона взяла на себе зобов'язання керуватися у своїй діяльності нормами міжнародного права. І також головним творцем неформалізованих джерел адміністративного права виступає сам народ України.

Для того щоб акти вищезазначених чотирьох видів правотворчих сил належали до джерел адміністративного права, вони повинні володіти певними ознаками, а саме: правила, які містяться в актах джерел адміністративного права повинні бути загальновідомі, повинні володіти нормативністю, поширюватися на невизначене коло осіб і бути не персоніфікованими. Та всі без винятку джерела адміністративного права обов'язково повинні мати

правила поведінки, що регулюють адміністративно правові відносини, які виникають, змінюються чи припиняються у сфері публічного адміністрування.

Підсумувавши все вище викладенеб можна прийти до висновку, що джерело адміністративного права є загальнообов'язковим правилом поведінки, творцем яких виступає народ, міжнародна спільнота, органи державної та судової влади, які містять адміністративні норми та регулюють відносини, що виникають у процесі організації та здійснення публічного адміністратування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коркунов Н. М. Лекции по общей теории права / предисл. И. Ю. Козлихина. Санкт- Петербург: Юрид. центр Пресс, 2003. 430 с.
2. Мойсак С. М. Акти управління в системі джерел адміністративного права України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2011. 20 с.
3. Тацій В. Людина і правова держава: проблеми взаємовідносин і взаємодії. Вісник Академії правових наук. 2008. № 2 (53). С. 3–12.
4. Голосніченко І. П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття). Київ, 1998

Вініченко Д. Д.,
студентка 2 курсу
факультету соціології та права
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНИЙ СТАН АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В СФЕРІ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Сучасні умови життя потребують більш детального вивчення та стрімкого розвитку сфери морського транспорту. Економіка та соціальна сфера кожної держави на пряму залежить від раціональної організації сфери транспорту, які включають, як пасажирські , так і вантажні перевезення.

Морський транспорт – вважається найбільш сприятливим та універсальним видом транспорту. Кожну годину, кожен день, кожен рік судна здійснюють перевезення у різні куточки світу, тому вивчення цієї сфери потребує детального аналізу, для того щоб, наступні мільйони років люди отримували розширений доступ до світової торгівлі.

Морський транспорт є найважливішою складовою народногосподарської сфери. Саме через щоденні перевезення, ми отримуємо найважливіше. Діяльність морської сфери регулюється певною нормативно-правовою базою, яка включає, як нормативні акти адміністративного регулювання, так і норми інших галузей права (цивільні, земельні, трудові).

Спершу, хочеться звернути увагу на те, що компонентами транспортної системи є транспортна мережа, комплекс, інфраструктура, рухомий склад та інші технічні споруди, пов'язані з виробництвом, ремонтом і експлуатацією транспортних засобів, а також різні методи і системи організації процесу перевезень. Інфраструктура – це комплекс необхідних матеріальних благ для забезпечення гідних умов життя, у вигляді споруд, будівель, систем і служб,

транспорт, які утворюють певну систему – транспортну мережу. Такою мережею називають сукупність засобів сполучення (відрізки автомобільних і залізничних магістралей, трубопроводів, водних шляхів і інше) і вузлів (дорожні розв'язки, термінали), які використовуються при здійсненні транспортних перевезень [4].

Законом України «Про транспорт» від 10.11.1994р. зазначається, що в Україні діє єдина транспортна система. Вона повинна відповідати вимогам суспільного виробництва і національної безпеки, мати розгалужену інфраструктуру, забезпечувати зовнішньоекономічні зв'язки країни. Єдину транспортну систему становлять, відповідно до ст.21 Закону України «Про транспорт»: транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт і метрополітен); промисловий залізничний транспорт; відомчий транспорт; трубопровідний транспорт; шляхи сполучення загального користування [1].

Діяльність транспортної мережі забезпечує транспортна інфраструктура, яка включає в себе такі компоненти, як: шляхи сполучення, рухомий склад та вантажно-розвантажувальне господарство окремих транспортних підприємств і організацій, які здійснюють навантаження, розвантаження і перевалку вантажів (що перевозяться всіма видами транспорту), а також засоби управління і зв'язку, різноманітне технічне обладнання. Сам процес адміністративно-правового регулювання представляє собою систему послідовних дій державних органів за допомогою правових методів і засобів для досягнення цілей регулювання поведінки учасників суспільних відносин у сфері державного управління. Сфера транспорту не може керуватися сама по собі, тому слід зазначити, що завданнями державного управління в галузі транспорту є:

- своєчасне, повне та якісне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях і потреб оборони України; · захист прав громадян під час їх транспортного обслуговування;
 - безпечне функціонування транспорту;
 - додержання необхідних темпів і пропорцій розвитку національної транспортної системи;
 - захист економічних інтересів України і законних інтересів підприємств і організацій транспорту та споживачів транспортних послуг;
 - створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту;
 - обмеження монополізму і розвиток конкуренції;
 - координація роботи різних видів транспорту;
 - ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту та інші
- [3].

Адміністративно-правове регулювання транспортних відносин в Україні, займає пріоритетне місце в напрямках внутрішньої політики держави. Одним з основних фактором для підвищення рівня життя в країні, його економічного добробуту відповідно до напрямків розвитку держави, закріплених у Конституції є створення правових засад для розвитку транспортної системи.

Порядок морських перевезень в Україні регулюється Кодексом

торговельного мореплавства України (далі КТМ України), Законом України "Про морські порти України", "Стратегією розвитку морських портів України до 2038 року". Зокрема, для кожного порту розроблено план розвитку на короткострокову (до 2018 року), середньострокову (до 2023 року) та довгострокову (до 2038 року) перспективу.

В системі морського судноплавства окреме місце займає торгівельне мореплавство.

Під торговельним мореплавством у КТМ України розуміється діяльність, пов'язана з використанням суден для перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, рибних та інших морських промислів, розвідки та видобування корисних копалин, виконання буксирних, криголамних і рятувальних операцій, прокладання кабелю, також для інших господарських, наукових і культурних цілей.

Згідно ст. 13 Кодексу торговельного мореплавства України, правила цього Кодексу поширюються: на морські судна – під час їх прямування як морськими шляхами, так і річками, озерами, водосховищами та іншими водними шляхами, якщо спеціальним законодавством чи міжнародними договорами України не встановлено інше; на судна внутрішнього плавання – під час їх прямування морськими шляхами, а також річками, озерами, водосховищами та іншими водними шляхами під час здійснення перевезення із заходом в іноземний морський порт і у випадках, передбачених статтями 297 і 327 КТМ України.

Правила КТМ України, за винятком передбачених у ньому випадків, не поширюються на судна, що плавають під військово- морським прапором України. До перевезень у прямому змішаному і прямому водному сполученні, що здійснюються за участю морського транспорту, правила цього Кодексу застосовуються в зазначених у ньому випадках, а також в частині, не передбаченій спеціальним законодавством, що регулює такі перевезення.

КТМ України (ст. ст. 131, 132) визначає **два види морських перевезень** – каботажні (перевезення між портами України здійснюються суднами, що плавають під державним прапором України, а також суднами, що плавають під іноземним прапором за умови одержання на це дозволу Міністерства інфраструктури України) та міжнародні перевезення (перевезення між портами України й іноземними портами можуть здійснюватися як суднами, що плавають під прапором України, так і за умови взаємності суднами, що плавають під іноземним прапором [1]).

Держава здійснює регулювання торговельного мореплавства через Державну інспекцію України з безпеки на морському та річковому транспорті (Укрморрічінспекція), що є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури і який реалізує державну політику у сфері безпеки на морському та річковому транспорті [2].

Основними завданнями Укрморрічінспекції є:

- реалізація державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті;

- здійснення відповідно до законодавства державного нагляду (контролю) за безпекою на морському та річковому транспорті;
- внесення пропозицій щодо формування державної політики з безпеки на морському та річковому транспорті;
- надання адміністративних послуг у сфері морського та річкового транспорту.

Укрморрієінспекція реалізує свої повноваження безпосередньо та через свої міжрегіональні територіальні органи.

На основі аналізу нормативної бази регулювання сфери морського транспорту, яка спрямована на забезпечення сприятливих умов існування в майбутньому, можна зробити висновок, що транспортна система вже зараз розпочинає значний розвиток морського транспорту, а саме:

1. Оновлення морського флоту та стимулювання конкуренції з додатковими інвестиціями у сферу морського транспорту.

2. Передбачається створення міжнародного реєстру торговельних суден, що спрямований на підвищення рівня України, як морської країни, на світовому ринку.

3. Значна робота щодо вдосконалення правової бази та системи управління.

4. Спрощення процедури доступу до судноплавства внутрішніми водними шляхами суден під іноземним прапором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про транспорт» від 10.11.1994 № 232/94-ВР // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-ВР>

2. Про затвердження Положення про Державну інспекцію України з безпеки на морському та річковому транспорті: постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2014 р. № 300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rada.gov.ua/.

3. Стеценко С. Г. Адміністративне право України Навчальний посібник – К Атіка, 2007.// Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/493-stetsenko/9779-s-2.html>

4. Ключова Є.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності транспортних систем України, зокрема водного транспорту, в умовах Євроінтеграції/ Є.М. Ключова// Європейські перспективи. – 2018. - №3. – С. 37-41.

Адаменко О. В.,
студент 2 курсу
КПІ ім. Ігоря Сікорського

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Сучасні умови в яких знаходиться суспільство дуже інтенсивно впливають на інтеграційні процеси в глобальних сферах функціонування соціуму. В такій

ситуації правова система, а саме система адміністративного права, як одна з найбільш важливих її ланок не є виключенням. Загальносвітова правова спільнота в свою чергу все більше вказує на необхідність об'єднання та трансформації правових систем із врахуванням досвіду різних країн та необхідністю виділення найбільш корисних ідей.[1] Якщо більш детально проаналізувати стан вітчизняного адміністративного права, то можна без будь-якого сумніву зазначити, що воно проходить етап політичної та соціально-орієнтованої трансформації.

Подібні перевтілення повністю визначаються загальною ідеєю адміністративного реформування в нашій країні. У свою чергу це ідеологічне спрямування говорить про новий етап взаємовідносин між державою та її громадянами і водночас про необхідність змін та удосконалення адміністративного законодавства. Власне, незважаючи на це, слід звернути увагу на те, що подібні зміни не можуть проходити без серйозних перешкод та без виникнення суттєвих недоліків. Наявність подібних проблем говорить про практичну та теоретичну необхідність пошуку підходів до їх вирішення, зокрема з урахуванням міжнародного досвіду. Подібні проблеми стосуються різних сфер та різних компонентів правової системи та вимагають проведення структурних, організаційних та кадрових удосконалень у сфері здійснення державного регулювання та управління. Важливість, власне, дослідження даного питання пов'язана з тим, що оскільки держава виступає головним регулятором суспільних відносин та забезпечує належний рівень існування громадян, то саме реформування та удосконалення державних механізмів є першочерговою метою перед реформами в інших сферах. Оскільки необхідність усунення даних проблем є доволі актуальною то вона стає предметом обговорення для багатьох провідних спеціалістів у галузі адміністративного права, та права в цілому. Таким чином, вона була досліджена такими вченими як В. Авер'янов, В. Зуя, Л. Коваль, С. Кравченко, Ю. Кривицька та багатьма іншими [2].

Зокрема у своїх працях вони говорять про те, що поряд зі зміною характеру економічних відносин та з їх переходом до більш прогресивних та відкритих вагомішого значення набувають юридичні функції здійснення державного контролю, що в свою чергу є ознакою ефективно функціонуючої системи державного управління.

Зокрема, аналізуючи дану проблему слід звернути увагу на діяльність вітчизняного адміністративного судочинства, та наявність у його системі проблем які дуже тісно пов'язані з необхідністю удосконалення теоретичної та процесуальної складової. Навіть неможливість правильного розподілу юрисдикції між адміністративними та господарськими судами вказує на серйозні недоліки роботи законодавців.

Іншою серйозною проблемою можна вважати застарілі стандарти чинного законодавства, зокрема положення, які визначають зміст категорії «адміністративний договір», а також його правовий режим, що містяться тільки в Кодексі адміністративного судочинства України [3].

Поряд з цією проблемою існує проблема неорганізованості самого

механізму адміністративно-правового регулювання . Для її вирішення потрібно покращувати та здійснювати інтеграцію адміністративних стандартів, актів адміністративного законодавства та конкретних діючих суб'єктів в системі адміністративного права.

Крім того, чи не одною з найбільш актуальних проблем, які існують в нашій країні слід визначити наявність поширених випадків побудови корупційних схем в сфері державного управління та під час діяльності державних службовців всіх рангів. Подібні прояви вимагають серйозної уваги зі сторони контролюючих органів та законодавця. Ці недоліки вимагають комплексного рішення, яке б включало покращення законодавства у даній сфері, створення та реформування органів протидії корупційним правопорушенням та залученням зовнішніх незалежних експертів, які мають позитивний досвід у боротьбі з подібними проблемами в системі державного управління [4].

Як висновок, можна сказати про те, що українське адміністративне право потребує проведення серйозних змін направлених на покращення фундаментальних складових структури адміністративного права. Для подібних змін законодавець повинен здійснювати тісне наукове співробітництво з науковцями в галузі адміністративного права, покращувати міжнародне співробітництво та враховувати практику найбільш розвинутих країн, які досягли успіху в побудові ефективних правових систем та дієвих механізмів державного управління. Крім того, важливо пам'ятати та враховувати при законодавчій діяльності напрямок, який повинен бути направлений на захист прав та свобод громадян, які в свою чергу і визначаються провідним напрямком держави, яку вона закріплює в положеннях частини другої ст.3 Конституції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ю. Бошницький, О. Чернецька Сучасні проблеми правової системи України. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28750/31-Boshitsky.pdf>
2. Т. С. Ремесник. М. Г. Єщенко Сучасні проблеми адміністративного права в Україні. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2019/tom_1/12.pdf
3. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс України від 15.08.2020 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
4. Ю. В. Дем'янчук. Сучасні адміністративно-правові засоби запобігання та протидії корупції у системі державної служби України. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/01/Demyanchuk16.pdf>

Перевознюк В. В.,
студентка 2-го курсу
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Система адміністративного права являє собою правове утворення, що перебуває у постійному русі. Вона розвивається і ускладнюється разом з розвитком і ускладненням суспільних відносин, які регламентуються нормами адміністративного права. Це, власне, і пояснює виникнення нових інститутів адміністративного права, їх трансформацію у підгалузі, а іноді і в самостійній галузі права. Іншими словами, система адміністративного права не є застиглим утворенням, вона знаходиться у стані трансформаційного розвитку.

Необхідно звернути увагу і на той факт, що система адміністративного права має два рівні: «базовий» і «поточний» [2]. В межах «базового» рівня зосереджені норми, вироблені протягом усього часу існування людства, які діють незалежно від будь-яких змін і втілюються, перш за все, у принципах права (зокрема, таких, як верховенство права, справедливість, рівність, побудова правової держави).

Норми «базового» рівня існують об'єктивно незалежно від волі та бажання законодавця, окремих осіб, тому у межах цього рівня система права є об'єктивним утворенням. Більше того, він стає основою формування «поточного» рівня системи права, внутрішній об'єм якого залежить від багатьох факторів: рівня розвитку правосвідомості, форми правління, активності законодавчого процесу тощо. Це дозволяє говорити про його суб'єктивні характеристики.

В ідеалі названі рівні системи адміністративного права повинні узгоджуватися між собою, переслідувати одну мету — досягнення збалансованого та узгодженого з потребами окремої особистості, суспільства і держави регулювання суспільних відносин. Розрив між «базовим» та «поточним» рівнями призводить, відповідно, до виникнення протиріч між правом і законом, деструктивних процесів всередині системи права. Сьогодні в системі Загального адміністративного права вітчизняними ученими, серед іншого, виокремлюються і аналізуються інститути державної служби, адміністративної відповідальності та адміністративної юстиції, які переживають період трансформаційних змін і становлення у якості самостійних галузей українського права.

Такий висновок можна зробити як виходячи з аналізу особливостей їх історичного розвитку і порівняння останніх з відповідними закордонними інститутами, так і за допомогою відповіді на питання про узгодженість цих інститутів з призначенням і завданнями сучасного українського адміністративного права [3], що обов'язково повинно враховуватися при побудові системи галузі права. Іншими словами, на сьогоднішній день існують всі необхідні передумови для того, щоб названі інститути були виведені за рамки Загального адміністративного права, трансформовані у галузі права і включені до системи Особливого адміністративного права. Мають рацію А. Т. Комзюк та І. С. Гриценко, стверджуючи, що тенденція до появи в межах адміністративного права нових галузей найбільше відповідає статусу адміністративного права як фундаментальної галузі в системі українського права [1].

Отже, в межах Особливого адміністративного права можна досягти необхідного рівня диференціації між певними групами адміністративно-правових норм, що, в свою чергу, дозволить знайти вирішення низки важливих завдань. Це стосується, впершу чергу, конкретизації і професійної спрямованості правотворчої діяльності залежно від особливостей окремих видів адміністративно-правових відносин; поліпшення професіоналізму у сфері правозастосування; підвищення ефективності вивчення окремих галузей Особливого адміністративного права.

Виходячи з цього, першочерговим завданням науки адміністративного права є подальше дослідження і пошук критеріїв диференціації галузей Особливого адміністративного права.

Однак сучасне адміністративне право регулює не лише відносини управлінського характеру, а й певну сукупність відносин, що мають місце, зокрема, при інформуванні населення, погодженні з суб'єктами підприємницької діяльності меж земельної ділянки, укладенні адміністративних договорів, використанні приватноправових форм вирішення завдань публічного характеру тощо. Природно, це також накладає свій відбиток на зміст Особливого адміністративного права. Тенденції розвитку сучасного адміністративного права вимагають інших підходів щодо завдань Особливого адміністративного права, норми якого, відповідно, повинні регламентувати не лише управлінські відносини, скільки відносини, що виникають у сфері функціонування публічної адміністрації.

За такого підходу завдання правового регулювання Особливого адміністративного права повинні полягати у тому, щоб з максимальною чіткістю і повнотою визначити абсолютно всі аспекти спілкування суб'єктів публічної адміністрації з приватними особами, роз'яснити, розтлумачити ті категорії, які чітко не визначені або не конкретизовані. У цьому немає жодних обмежень, пов'язаних з необхідністю дотримання природної нерівності статусів суб'єкта та об'єкта управління, а є тільки задача – виявити всі «точки зіткнення» приватних осіб та носіїв публічних повноважень і вирішити виникаючі у зв'язку з цим питання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комзюк А. Т., Грицено І. С. Деякі проблеми предмета та системи адміністративного права // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2004. № 4. С. 77–80.
2. Мельник Р. С. Що розуміти під категорією «система права»? // Адміністративне право і процес. 2012. № 1(1). С. 10–16.
3. Мельник Р. С. Оновлення системи адміністративного права України – вимога сьогодення // Правова інформатика. 2007. № 3 (15). С. 52–56.

Чаленко Х. М.,
студентка 2-го курсу,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІНОЗЕМЦЯМИ ПРАВА НА ПРАЦЮ В УКРАЇНІ

Питання реалізації людиною права на працю є дуже важливим, адже саме його ефективне застосування надає кожному можливість мати достатній рівень життя, розвиватись, реалізовувати на практиці свої інтереси. А з урахуванням сучасної ситуації у світі, коли кордони між державами стають все більш умовним поняттям, глобалізація вносить свої зміни та корективи у буденні речі, а переїзд до іншої країни вже не видається дивним, а є повсякденною справою, виникає зрозуміле питання, пов'язане із необхідністю реалізувати право людини на працю не тільки в межах країни свого громадянства, а і за кордоном. З урахуванням цього, питання правового регулювання працевлаштування іноземців у різних країнах світу стає все більш актуальним.

Досліджуване питання знайшло своє відображення у роботах ряду вітчизняних науковців, таких як: В. В. Безусий, О. С. Волохов, В. М. Гайворонський, О. С. Дарморіс, А. С. Довгерт, О. В. Довжук, А. І. Кисіль, О. В. Макогон, О. М. Поліванова та інших. Також окремі питання працевлаштування іноземців досліджували іноземні науковці, серед яких: Л. П. Ануфрієва, Д. К. Бекашев, Т. А. Васильєва, Л. В. Гонсалес-Мерфі, А. Дж. Мейс, Н. А. Хаустова та інші.

Працевлаштування іноземців в Україні регулюється законами та підзаконними актами, зокрема: Конституцією України від 1996 р.; Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 2021 р.; Законом України «Про зовнішню трудову міграцію» від 2015 р.; Законом України «Про зайнятість населення» від 2012 р.; Постановою Кабінету Міністрів України № 400 «Про затвердження Порядку формування та ведення переліку суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні, та суб'єктів господарювання, які здійснюють наймання працівників для подальшого виконання ними роботи в Україні в інших роботодавців» від 2013 р. та ін. [1; 6; 4; 2; 3].

Не зважаючи на те, що в Україні існує розвинена законодавча база правового регулювання працевлаштування іноземців, тим не менш, існують і певні проблеми, пов'язані з цим.

Передусім, недоліком є відсутність закону, який регулює особливості державної міграційної політики. Зазначимо, що у 2010 р. на розгляд Верховної Ради України вносився Закон України «Про основні засади державної міграційної політики України». Його виносили на розгляд 6 разів, однак його так і не було прийнято, і, врешті, у 2011 р. відхилено та знято з розгляду [5]. Проте, потреба у цьому законі не зникла, а навпаки щороку набуває своєї актуальності. Найкращим варіантом вирішення проблем у сфері трудової міграції є проведення узгодженої політики органами державної влади відповідно до затвердженого Верховною Радою України концептуального документа, в якому має передбачатися системна й послідовна реалізація державної міграційної політики на засадах єдиних принципів, стратегічних цілей, завдань і стандартів щодо забезпечення прав і свобод людини.

Необхідність прийняття Закону України «Про основні засади державної міграційної політики України» може бути обґрунтована наявністю складної міграційної ситуації в Україні, яка характеризується низкою факторів. Так, щороку спостерігається стабільна чисельна перевага еміграції над імміграцією, причому, кількість громадян, які повертаються назад до України після тимчасового перебування за кордоном скорочується. Так само спостерігається щорічне скорочення іноземних громадян, які прибувають на територію України, в тому числі і з метою працевлаштування та інвестиційної діяльності. У цьому аспекті прийняття Закону «Про основні засади державної міграційної політики України» також внесло би корективи та регулювання.

Крім того, сучасне законодавство з питань міграції характеризується своєю недосконалістю та неузгодженістю із загальновизнаними принципами й нормами міжнародного права та навіть у законодавчих нормах всередині держави. Прийняття єдиного правового акту з питань міграції виступило би свого роду кодифікаційним актом та вирішило би наявну кількість прогалин та суперечностей у національному законодавстві.

Таким чином, відсутність Закону України «Про основні засади державної міграційної політики України» негативним чином відображається на міграційному праві України, у тому числі у контексті вирішення питання щодо працевлаштування іноземців.

Свого вирішення на сьогодні потребує питання щодо заборони іноземцям поєднувати навчання і офіційне працевлаштування, а також залишення у країні після закінчення навчання. В такому випадку, в разі зміни підстави перебування в Україні іноземцям необхідно виїхати за її межі та знову отримувати візу Д, шанси отримати яку для громадян деяких держав є майже мізерні.

Звідси виникає колізія: якщо це питання безпеки, то чому таких осіб змушують повторно проходити одні й ті ж самі перевірки, адже як і при отриманні візи, так і при отриманні посвідки особа проходить ті ж самі документальні перевірки. Водночас, якщо ж питання полягає у можливій фіктивності підстав для отримання посвідки, то чому іноземці повинні виїжджати за межі країни, а не можуть безпосередньо в Україні вирішити всі суперечності. Таке обмеження з боку держави є доволі спірним, адже не можна з впевненістю сказати, що такі заходи дієво вплинуть на зменшення кількості поршень або зловживань.

Таким чином, можна виокремити два можливі шляхи вирішення наявних проблем у сфері трудової міграції. Перший передбачає реалізацію державної міграційної політики одночасно з фрагментарним удосконаленням законодавчої бази в цій сфері. Другим оптимальним варіантом є провадження узгодженої діяльності державних органів відповідно до затвердженого Верховною Радою України концептуального документа, в якому повинна передбачатися системна й послідовна реалізація державної міграційної політики на засадах єдиних принципів, стратегічних цілей, завдань і стандартів забезпечення прав і свобод людини. Наприклад, таким документом

може бути Закон України «Про основні засади державної міграційної політики України».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28.06.96 № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про зайнятість населення: Закон України № 5067-VI від 05.07.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення: 05.04.2021).
3. Про затвердження Порядку формування та ведення переліку суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні, та суб'єктів господарювання, які здійснюють наймання працівників для подальшого виконання ними роботи в Україні в інших роботодавців: Постанова Кабінету Міністрів України № 400 від 05.06.2013. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/400-2013-п>; (дата звернення: 05.04.2021).
4. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України № 761-VIII від 05.11.2015. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/761-19> (дата звернення: 05.04.2021).
5. Про основні засади державної міграційної політики України: Проект Закону України № 6705 від 14.07.2010. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38313 (дата звернення: 05.04.2021).
6. Про правовий статус іноземців і осіб без громадянства: Закон України № 3773-VI від 22.09.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 05.04.2021).

Трембус К.О.,
студентка 2-го курсу,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Державна служба в Україні потребує реформування та модернізації, тому рішення цієї проблеми приділяється особлива увага, як з боку держави, так і з боку вивчення цього питання адміністративним правом. Зокрема, у червні 1996 року була прийнята Конституція України, в той же час відбулися кардинальні зміни в самій структурі органів державної влади. Тому актуальності набуло питання необхідності підвищення кваліфікації державних службовців [2]. На сьогодні дана проблема є досить обговорюваною навіть серед звичайних людей і цьому є логічне пояснення, адже державні органи та установи є провідною ланкою з забезпечення політичної стабільності, а також у взаємовідносинах між державою, її органами та пересічними громадянами.

Для того, щоб розібратись в цьому питанні, насамперед, потрібно з'ясувати, що стоїть в основі поняття державної служби. Відповідно до статті 1 Закону України «Про державну службу»: «державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави» [1]. Взагалі актуальність вивчення проблематики

державної служби, науковці визначають певними факторами, такими як:

- ❖ розвитком державності та державотворчих процесів в Україні;
- ❖ становленням демократичної, соціально-правової держави;
- ❖ підвищення рівня економіки України;
- ❖ новими цілями, функціями та завданнями державної служби, які б могли забезпечити потреби населення нашої країни;
- ❖ проведення адміністративної реформи в Україні;
- ❖ забезпечення ефективності роботи державної служби;
- ❖ створення умов для підвищення суспільного іміджу державного управління[3].

Також, актуальність дослідження питання державної служби та діяльності державних службовців зумовлена рухом України до Європейського союзу. Адже нашій країні необхідно впроваджувати європейські стандарти в діяльність органів державної влади[4]. Данні чинники дають можливість досліджувати нові шляхи для удосконалення державної служби в Україні.

Державну службу необхідно розглядати як цілісну систему правових, кадрових, інформаційних та суспільних відносин, тобто в основі такої системи лежить потреба визначити мету та завдання державної служби.

Метою державною служби є підвищення ефективності реалізації повноважень державної влади та управління. А до **головних завдань державної служби** можна віднести:

- ❖ підвищення кваліфікації державних службовців,
- ❖ дієве функціонування державного механізму,
- ❖ створення відповідного професійного колективу,
- ❖ виконання завдань державних органів,
- ❖ захист прав та свобод громадян[3].

Варто зазначити, що актуальною проблематикою, з досвіду перших років впровадження Закону України «Про державну службу» в Україні є такі питання, як:

- ❖ організаційно-правове забезпечення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців;
- ❖ практичні аспекти підготовки фахівців;
- ❖ проведення конкурсного відбору для вступу на державну службу;
- ❖ просування по службі;
- ❖ професійна підготовка та розвиток державних службовців;
- ❖ особливості статусу працівників, які виконують функції з обслуговування та допоміжні функції;
- ❖ практичні аспекти запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дисциплінарна відповідальність;
- ❖ поточні та перспективні питання оплати праці державних службовців;
- ❖ організаційно-правове забезпечення підготовки публічного звіту керівника органу виконавчої влади тощо[1].

Отже, можна зробити висновок, що наразі гостро стоїть проблема реформування державної служби, тому що існує велика потреба в оновленні

застарілої системи, яку варто здійснювати опираючись на європейський досвід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про державну службу Закон України від 10.12.2015 №889-VIII, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2016, № 4. Ст.43
2. Державна служба: поняття, правовий статус державних службовців. URL: <https://studfile.net/preview/8055646/>
3. Серьогін С.М. Мета, завдання та функції державної служби Кадрова політика та публічна служба. Аспекти публічного управління. – № 1(1). – 2013. – С. 58-65.
4. Любимов О. К. Основні підходи щодо розуміння сутності поняття «державна служба» Актуальні проблеми права: теорія і практика № 2 (34), 2017 – С. 53-61.

Шкібтан Ю.С.,
студентка
III курсу СУД 01/18 БД

ПРОБЛЕМИ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Залізничний транспорт займає провідне місце в задоволенні потреб виробничої сфери та населення в перевезеннях у внутрішньому і міжнародному сполученнях, є важливим фактором забезпечення соціально-економічного зростання України, розвитку її зовнішньоекономічних зв'язків.

Проте, існуюча структура управління залізничним транспортом, стан виробничо-технічної бази залізниць і технологічний рівень організації перевезень за багатьма параметрами не відповідають зростаючим потребам суспільства та європейським стандартам якості надання транспортних послуг, не сприяють підвищенню ефективності функціонування галузі.

За обсягом перевезень українська залізниця є 14-ою найбільшою в світі, 6-ою за обсягом пасажироперевищення та 7-ою найбільшою за перевезенням вантажу у світі.

Проблемами галузі є:

- фізичне та моральне старіння основних виробничих засобів залізничного транспорту;

- невідповідність ширини колії європейським стандартам - так як в Україні ширина колії дорівнює 1520 міліметрів, а в світі, найбільшого поширення набула європейська колія, яка розташована в більшості країн Європи, Північної Америки, Близького Сходу, Північної Африки, а також в Китаї, Австралії та деяких державах Південної Америки, та складає 1435 міліметрів, що значною мірою відрізняється від наших стандартів.

- значна частина колій є не електрифікованою (більше 55%) - це є вагома проблема, яка виникає під час здійснення залізничних перевезень, бо якщо відбудеться електрифікація залізничних ліній, тобто, переведення з тепло- на електротягу, то це б посилює енергетичну незалежність держави, економія витрат на електроресурси, покращення екологічної ситуації, підвищення

привабливості залізничного транспорту, перевезення на електродвигун удвічі дешевші, підтримка вітчизняного виробника, покращення умов праці залізничникам (зниження рівня шуму та уникнення контактів з паливно-мастильними матеріалами). За довжиною мережі залізниць Україна посідає третє місце в Європі (22,05 тисяч кілометрів залізниць), в тому числі 9978 км (44,7 %) колій електрифіковано.

- низька середня швидкість пересування - майже 50 км/год, причинами цього є низький ступінь електрифікованості шляхів; великий відсоток двоколієних шляхів, що робить вимушеними довгі стояння на станціях та пропускання більш термінових потягів; часом причиною є незахищеність колій від впливу природних катаклізмів.

- неможливість встановлення рентабельних тарифів на перевезення пасажирів через соціальні причини - перевезення пільгових категорій пасажирів, зобов'язання перевозити пасажирів у приміському сполученні за тарифами, що значно нижчі за собівартість.

- недостатній обсяг інвестицій, необхідних для оновлення основних виробничих фондів та забезпечення інноваційного розвитку галузі;

- значний знос рухомого складу - що спричиняє значну неефективність транспортних перевезень. Середній ступінь зносу вантажних вагонів становить майже 90%, пасажирських – 92%. Майже всі локомотиви та 56% пасажирських вагонів мають середній вік понад 40 років. Погіршення технічного стану рухомого складу пояснюється не тільки несвоєчасним відновленням, воно збільшувалося і за рахунок значного зниження обсягів капітального ремонту, дефіциту запасних частин. При наявності надлишкової заводської і лінійної потужності, необхідної для ремонту рухомого складу, через відсутність фінансів щорічно ремонтувалося не більше ніж 45% транспортних засобів, які потребують ремонту.

- недостатній техніко-технологічний рівень організації міжнародних транзитних перевезень, обсяг яких не відповідає транзитному потенціалу України.

- недостатня конкурентоспроможність залізниць України через невідповідність якості послуг зростаючим споживчим вимогам та міжнародним стандартам.

- підвищення тарифів - взагалі це цілком нормальна ситуація, але за умови, коли це відбувається прозоро, обґрунтовано і прогнозовано.

- відсутність державної підтримки розвитку галузі.

Шляхи розвитку залізничного транспорту:

- 1.Забезпечення здатності до конкуренції з економічно ефективними і сертифікованими зарубіжними залізницями не тільки на зовнішніх ринках, але й на власному;

- 2.Здійснення реформ у великих масштабах, з усією повнотою в конкурентному середовищі;

- 3.Розширення уявлень населення про залізничний транспорт як транспорт високої комфортності, підкріплюючи його конкретними змінами та прикладами;

- 4.Створення сприятливих умов для залучення інвестицій, необхідних

для оновлення і модернізації виробничо-технічної бази залізниць.

5. Удосконалення системи регулювання тарифів на послуги залізничного транспорту.

Водяна М.С.,
студентка 2-го курсу,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЗАВДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Прагнення української держави до європейської інтеграції породжують відповідні вимоги щодо державно-правових інститутів. Ці вимоги встановлено щодо надійності забезпечення та захисту прав та свобод людини, що відповідно є тісно пов'язаним з діяльністю адміністративного судочинства. Під час характеристики адміністративного судочинства як складового елемента системи захисту прав людини і громадянина вкрай необхідно досліджувати його завдання, які хоч і є основоположними, проте їх специфіка має тенденцію змінюватися відповідно до сучасних реалій.

Кодексом адміністративного судочинства України визначено, що “адміністративним судочинством є діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому цим Кодексом” (ст.4 КАС [1]). Проте, є такі дисертаційні дослідження, у яких, на мою думку, більш точно визначене поняття “адміністративного судочинства”. До прикладу, у праці Руденка адміністративне судочинство визначене як “форма позитивного здійснення правосуддя, яка полягає у всебічному, повному, об'єктивному розгляді та вирішенні адміністративними судами в стадійному порядку, визначеному нормами Кодексу адміністративного судочинства України, адміністративно-правових спорів, що виникають між фізичними та юридичними особами з одного боку, та суб'єктом владних повноважень (органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами) - з іншого, з метою захисту прав та свобод фізичних осіб, прав і законних інтересів юридичних осіб, здійснення контролю у сфері публічно-правових відносин” [2].

Стаття 2 КАС визначає, що “завданнями адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень”[1]. Проте, на мою думку, в даному випадку неможливо обмежитись лише тими завданнями, що зазначено у даній статті. Варто також враховувати і наступні:

- контроль з боку судових органів за діяльністю органів державної влади, їх посадових та службових осіб, яка має здійснюватися в чітких рамках законності. Тобто такий контроль має не меті не лише захист прав фізичних та юридичних осіб від посягань з боку органів державної влади, а й підвищенню

ефективності діяльності таких органів, підвищенню довіри до них з боку суспільства;

- забезпечення судом порядку у сфері нормотворчої діяльності та застосування закону, тобто узгодження законодавства. Тобто, саме на адміністративний суд покладається обов'язок контролювати діяльність суб'єктів владних повноважень відповідно до вимог законності у тих випадках, коли є неузгодженість, непослідовність правових норм. У такому разі вони мають можливість підносити питання про приведення таких законодавчих актів у відповідність.

Так, можна стверджувати що саме законодавчому визначенні завдань адміністративного судочинства найяскравіше виражається специфіка його компетенції. Адже саме адміністративна юстиція є тим спеціальним правовим інститутом, на якого покладено обов'язок врегулювання спорів суспільства в особі фізичних чи юридичних осіб та держави. Важливо, що саме під час здійснення адміністративного судочинства захищаються більшість політичних, соціальних прав громадян, особистих можливостей людини, що законодавчо закріплені у нормативно-правових актах. При чому, їх безпосередня реалізація відбувається у відносинах з органами державної влади.

Усі завдання, що покладаються на адміністративне судочинство спрямовані на забезпечення законності у процесі децентралізації, викорінення випадків перевищення повноважень органами державної влади та їх посадовими і службовими особами, а також усунення випадків колізій законодавства.

Також, на мою думку, до КАСу варто було б включити мету адміністративного судочинства. Це можна обґрунтувати тим, що повинна бути певна кінцева мета, заради досягнення якої і функціонує адміністративне судочинство в цілому. Тобто яку саме кінцеву мету переслідують завдання, що покладені на адміністративне судочинство. На мою думку, це забезпечення доступності правосуддя; захист порушених прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері адміністративних та інших публічних правовідносин; своєчасний розгляд та вирішення адміністративних справ; зміцнення законності. Слід також зауважити, що в першому проекті Кодексу адміністративного судочинства 2004 року, який так і не був прийнятий, мета та завдання адміністративного судочинства розмежовувалися. Метою визнавалася захист прав, свобод, охоронюваних законом інтересів заявників, громадських і державних інтересів від неправомірних рішень і дій (бездіяльності) відповідачів.

Загалом, вивчення завдань є важливим елементом дослідження адміністративного судочинства в судах загальної юрисдикції, оскільки дозволяє визначити межі досліджуваного явища і його основні характеристики. КАС України встановлює лише завдання адміністративного судочинства, не згадуючи про мету. Проте, все ж завдання утворюють єдине розуміння сутності адміністративного судочинства.

У висновку варто вказати, що "сам факт створення та існування адміністративних судів, безумовно, можна привітати як одне з провідних

досягнень держави, заснованої на верховенстві права, — зокрема, з огляду на те, що ці суди здобули юрисдикцію розглядати акти адміністративних органів не без відповідної боротьби” [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.05 р. № 2747-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35–36, № 37.
2. Руденко А. В. Адміністративне судочинство: Становлення Та розвиток: [Дисертація Кандидата Юридичних наук: 12.00.07]. Х., 2006. – 209 с.
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кресс проти Франції» від 7 червня 2001 року (Judgment of The European Court of Human Rights: Kress v. France, 7 June 2001. Published in Reports of Judgments and Decisions 2001-VI).

Онищук С.В.,
студентка 2-го курсу,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

На сьогодні отримання адміністративних послуг є регулярною і щоденною процедурою, яку кожен неодноразово використовує, коли потрібно зареєструвати бізнес, місце проживання, нерухомість та багато іншого.

Якість роботи центру надання адміністративних послуг (далі ЦНАП) визначає ступінь довіри громадян до органів влади, це безпосередньо залежить від того, як держава виконує свої функції, де надання адміністративних послуг займає одну з ключових позицій.

Для відвідувачів ЦНАП вагомо не тільки отримати необхідний документ, але і отримати його вчасно і з високою якістю в простій для розуміння процедурі. Тепер це ключове завдання ЦНАП

Основними завданнями ЦНАП є:

- організація надання адміністративних послуг у найкоротші терміни з мінімальною кількістю відвідувань заявників.
- Спрощення процедури отримання послуг і поліпшення якості їх надання.
- Надання суб'єктам звернень вичерпної інформації і консультацій з питання вимог та порядку надання адміністративних послуг.

В Україні за офіційними даними нараховується більше 1,5 тис. адміністративних послуг. При цьому у нас практично не існує простих адміністративних послуг, тобто таких, які за кордоном надаються за 5-10 хвилин: в Україні цей процес займає місяць походів до різних органів державної влади та зібрання довідок [1].

Громадяни та бізнес нарікають насамперед на складну процедуру отримання послуг та її тривалість. Більшість проблем виникає внаслідок того, що офіси державних установ розсіяні, а громадянин виступає в ролі кур'єра у спілкуванні між ними.

Серед інших проблем у сфері адміністративних послуг – брак інформації про послуги, обмеженість і незручність для громадян «прийомних годин», черги, нечемність в обслуговуванні, непрозорі та часто необґрунтовані платежі [2].

Отже, більш детально про проблеми надання адмінпослуг.

Першою проблемою є графік роботи ЦНАП. Робочий час ЦНАП неоднаковий для всіх адміністративних служб. Дуже часто трапляється ситуація, коли посадові особи центральних органів виконавчої влади, які надають послуги в офісі ЦНАП (наприклад, Пенсійний фонд), працюють відповідно до власного робочого часу. Ці години зазвичай включають обмежені дні та години для відвідувачів та обідню перерву. Крім того, трапляються ситуації, коли орган місцевого самоврядування, сформований ЦНАП, надає окремі послуги не через нього, а через свої незалежні структурні підрозділи. Останні, в свою чергу, працюють відповідно до обмеженого робочого часу. Здебільшого це трапляється з послугами реєстрації нерухомості та бізнесу.

Наступна проблема це - не налагоджено електронний документообіг Різні послуги не завжди надаються одразу в офісі ЦНАП. Деякі з цих центрів зазвичай виконують функцію "транзиту", коли люди приносять і представляють документи для передачі компетентним органам. Громадяни чекають результату, а потім повертаються до ЦНАП, щоб отримати цей результат (наприклад, забрати паспорт із вклеєним фото тощо). Однак у багатьох центрах адміністративних послуг не існує електронного документообігу з іншими органами, що надають такі послуги. Отже, більшість документів заявників передаються з цих центрів до відповідних органів на папері (тобто працівники ЦНАП їх забирають). Це призводить до зайвих фінансових та часових витрат. З іншого боку, електронний документообіг дозволяє сканувати документи всіх заявників, а не переносити їх фізично [3].

Недостатні умови для людей з обмеженими можливостями та відвідувачів з дітьми Низка ЦНАПів ігнорують правило про необхідність облаштування вбиралень для цієї категорії людей. У той же час, якщо керівництво багатьох із цих центрів визнає потребу вбиралень для людей з обмеженими можливостями, пеленальні столи для матерів з дітьми часто сприймаються як додаткова "примха", яку можна просто ігнорувати. Ситуація з дитячими куточками та пандусами виглядає дещо кращою, але деякі ЦНАП не передбачають навіть цих основних стандартів.

Отже, головним недоліком суб'єктивного характеру є ставлення до приватної особи як до прохача, орієнтація не на сприяння в задоволенні запиту особи, а на формальне дотримання правил [4].

Тому найважливішим завданням нової реформи є зміна ставлення влади до особистості. Більшість незручностей створюють самі адміністративні органи, оскільки вимоги законодавства не виконуються належним чином.

Одними з найпоширеніших типових порушень законодавства про надання адміністративних послуг є:

1) вимагання документів, не передбачених законодавством, або у формі, не передбаченій законодавством (наприклад нотаріально посвідчених копій

документів);

2) Порухення строків надання певних видів послуг

Ще одним важливим кроком у розвитку адміністративних послуг є прийняття нового Закону України «Про адміністративні послуги», який визначає основні принципи, на яких базується чинна державна політика України у сфері адміністративних послуг: верховенство права; стійкість; рівність перед законом; відкритість і прозорість [5].

Тому, на мій погляд, для покращення якості надання адміністративних послуг потрібно:

- спростити і вдосконалити систему надання адміністративних послуг;
- зробити так , щоб адміністративні послуги здійснювались у визначений законодавством термін;
- зробити їх доступними, тобто адміністративний орган надання адміністративних послуг повинен бути наближеним до отримувачів послуг, можливість вільного доступу до переміщення адміністративного органу, безперешкодне одержання бланків та інших формулярів необхідних для звернення за адміністративною послугою [6];
- вдосконалити надання адміністративних послуг, щоб кожна особа мала можливість вільно отримувати інформацію на адміністративних сайтах або буклетах для отримання адміністративних послуг. Наявність інформації про порядок надання адміністративних послуг, обґрунтування їх ціни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дембіцька С. Л. Адміністративні послуги та їх впровадження в умовах адміністративної реформи // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2007. – № 2. – С. 119.
2. Колцуняк Ю. В. Європейський досвід надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 4. – С. 242–243.
3. Про адміністративні послуги: Закон України № 5203-VI від 6 вересня 2012 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
4. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2-х т. – Т. 2. Особлива частина– К.: Юрид. думка, 2005. – 77 с.
5. Кузьменко О. В. Щодо доцільності запровадження інституту адміністративних послуг – С. 19.
6. Прудіус Л. В. Оцінка якості надання адміністративних послуг: теоретико-методологічний підхід: [наук. розробка]. – К.: НАДУ, 2010. – 47.

Левіцька К. В.,
студентка 2-го курсу,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ. ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ
МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС**

Економіка є одним з основних елементів ефективного функціонування держави. Економічна система — це сукупність дії виробничих відносин і продуктивних сил, їх взаємодія характеризує сукупність видів та організаційних форм господарювання. Починаючи з 1991 року з моменту коли Україна отримала незалежність, ми розбудовуємо власну економіку, як і в кожній країні, в Україні теж були ситуації падіння економіки і стрімкого зростання. В Україні міністерство є органом, що здійснює виконавчу владу на загальнодержавному рівні, тобто Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства є одним з них[4, 23]. Правові засади функціонування вказаного міністерства регулюються:

- Закон України «Про Кабінет Міністрів України»
- Закон України «Про центральні органи виконавчої влади»
- Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства»
- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади»
- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів»[2]

Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, формує та реалізує державну політику в сферах економіки та торгівлі. Також на нього покладено функції з реалізації державної політики з питань розвитку підприємництва, регулювання цінової політики, публічних закупівель, туризму та розвитку оборонно-промислового комплексу. Міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України є Петрашко Ігор Ростиславович.

Важливе місце в сфері торгівлі України займає СОТ – Світова організація торгівлі. Повноправно Україна набула членство у світовій організації торгівлі в 2008 році. У сьогоднішній час СОТ – це єдина організація, яка встановлює настільки глобальні правила торгівлі. Ця організація збудована на принципі прозорості - чіткої інформації про політику, процедури та правила, передбачуваності - взяті зобов'язання щодо зниження торговельних бар'єрів та розширення доступу до власних ринків обов'язкові для виконання, принцип недискримінації. Для України застосування цих принципів на практиці є дуже важливим, адже це допомагає покращити не лише торгівлю дипломатію, але і внутрішню торгівлю.

Говорячи про економіку України не можна не сказати про подію яка відбулася 1 січня 2016 року, а саме розпочалася реалізація в режимі тимчасового застосування Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, який стосується торгівлі та питань, пов'язаних з торгівлею, зокрема — створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Відкриття зони вільної торгівлі значно спростила експорт і імпорт товарів з ЄС. Зниження митних зборів дає можливість збільшити товарообіг та зменшити ціни на нього.

Що необхідно для того щоб скористатися преференціями в рамках вільної

торгівлі з ЄС? Для того, щоб скористатися преференціями в рамках вільної торгівлі між Україною та ЄС, товар має бути походженням з України або з ЄС та відповідати правилам походження відповідно до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження. Основним документом, який підтверджує преференційний характер походження товару в рамках ПВЗВТ є сертифікат з перевезення товару EUR.1, а для товарів, вартість яких не перевищує 6 000 євро – декларація походження. Сертифікат з перевезення товару EUR.1 – документ, який підтверджує європейське /українське походження товарів і дає право провести митне очищення вантажу з використанням преференційної ставки мита, тим самим знижуючи його вартість для одержувача.

Проаналізувавши інформацію, що була зазначена вище можна прийти до висновку, що відкриття зони вільної торгівлі між Україною і ЄС, дало більше можливостей для експорту товарів навіть незначним українським підприємствам, а також через, досить відчутне зниження мита ціни на імпортовані товари теж були знижені.

Детальніше слід зазначити саме про сучасний стан економіки України, нинішні події пов'язані з величезною кількістю захворювань на COVID-19, призвели до стрімкого падіння економіки не лише в Україні, але й у всьому світі. Але наша країна здійснює первинний експорт товарів на який у 2020 році досить стрімко зросла ціна, а саме сільськогосподарські товари, залізна руда, сталь. За словами Андерса Ослунда, шведсько-американський економіста, колишнього члена ради директорів Укрзалізниці, саме цей фактор допоміг економіці України стати більш стабільною у такий, досить не простий час.

Отже, підсумовуючи все вище сказане можна прийти до висновку, що «Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України» спрямовує свій потенціал на забезпечення формування та реалізацію державної політики у раніше зазначених сферах, як в межах країни так і поза ними. Україна займає досить вагоме місце у світовій економіці, а особливо у зовнішній торгівлі. Це зумовлено тим, що Україна має велику кількість об'єктивних матеріальних передумов, які виступають, як інтеграційний потенціал: природні і трудові ресурси, виробничі потужності, науково-технічний потенціал, географічне розташування, геополітичне становище. Саме зовнішня торгівля і економіка робить величезний вклад для розбудови нашої внутрішньої економіки. Адже вийшовши на міжнародну арену Україні легше переймати досвід інших більш економічно розвинутих країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Указ президента «Про заходи, пов'язані зі вступом України до світової організації торгівлі». Поточна редакція — Прийняття від 17.06.2008 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557/2008#Text>

2. Положення «Про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України». Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 124) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF#Text>

3. Угода «Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». поточна редакція — Редакція від 30.11.2015. Набрання чинності, відбулась 01.09.2017

4. Битяка Ю. П. Адміністративне право України. Київ, 2007.

5. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: За загальною редакцією Р.С. Мельника. Київ, 2014. 230 с.

Козачук К. М.,
студентка 2 курсу
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНИЙ СТАН АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зміни в динаміці прийняття нових нормативно-правових актів у нашій державі викликають необхідність для нового погляду на адміністративне право та його розвиток у теперішніх реаліях. Сучасний правовий режим у сфері господарської діяльності передбачає дотримання законів України, формування механізму контролю за захистом порушених прав і притягнення правопорушників до відповідальності у даній сфері.

Сьогодні поняття господарської діяльності міститься в декількох нормативних актах, і їх сутність майже однакова. У статті 3 Господарського кодексу України під господарською діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Згідно з статтею 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» під господарською діяльністю розуміється будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару.

Господарська діяльність визначається як будь-яка діяльність її суб'єктів з виготовлення та реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, в тому числі підприємницька.

Загальними принципами господарювання в Україні є:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах визначених законом;
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України;
- обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави;
- захист національного товаровиробника;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів

місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.[4]

На державу покладається обов'язок регулювати найважливіші суспільні відносини, до яких належить і господарська діяльність, яка має принципово важливе значення, оскільки істотно впливає на стан економіки, об'єднань людей (юридичних осіб) і конкретних осіб (приватних підприємців, споживачів). Така діяльність держави має постійний, систематичний характер і відбувається протягом усього часу існування об'єктивно обумовлених завдань її участі у господарських відносинах [5].

Зацікавленість держави в чіткій організації господарського життя зумовлена також наявністю у неї на праві власності значного масиву майна (насамперед засобів виробництва). Крім того, у держави є потреба в забезпечення джерел поповнення державного бюджету для виконання нею функції організатора господарського життя в країні, зокрема для реалізації державних програм із залученням суб'єктів господарювання [6].

Важливо зазначити, що у сфері господарювання Україна здійснює довгострокову (стратегічну) і поточну (тактичну) економічну та соціальну політику, спрямовану на реалізацію й оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств і населення в цілому [4].

Для продуктивного функціонування суспільства господарська діяльність є матеріальною базою, але в основному її значення змінюється залежно від потреб суспільства.

Будь-яка господарська діяльність здійснюється на певних засадах, що враховують, з одного боку, ринкову орієнтацію вітчизняної економіки і, відповідно, передбачають значну свободу для суб'єктів такої діяльності (насамперед підприємців), а з іншого, - соціальне спрямування господарської сфери, що зумовлює встановлення певних обмежень для суб'єктів господарювання з метою врахування публічних інтересів (суспільства, держави, територіальної громади/громад, типових приватних інтересів громадян та організацій) у дотриманні встановленого державою суспільного господарського порядку, що передбачає додержання суб'єктами господарювання різноманітних вимог щодо:

- якості продукції, робіт, послуг, їх безпечності для життя і здоров'я споживачів;

- екологічної безпеки виробництва;

- добросовісної поведінки у сфері економічної конкуренції;

- цивілізованого використання найманої праці (тобто з відповідного до вимог трудового законодавства) та ін.[6].

Суттєвою мірою впливають на адміністративно-правове регулювання порядку провадження господарської діяльності в Україні адміністративні методи, тобто такі способи впливу держави, коли необхідний суспільству результат досягається шляхом прямого наказу компетентного органу, що підлягає обов'язковому та однозначному виконанню суб'єктом господарювання. Ці методи мають як позитивні сторони (вони є швидкодіючими, тобто необхідний результат досягається через незначний проміжок часу), так і

негативні (не враховуються належним чином економічні інтереси виконавців). Прикладом таких методів є: державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності, деяких видів господарських договорів, ліцензування, встановлення податкових ставок та інших платежів тощо) [6].

Неодмінно хочеться звернути увагу на адміністративну відповідальність за порушення порядку провадження господарської діяльності. У даній сфері адміністративна відповідальність є особливим видом юридичної відповідальності і являє собою правовідносини, що виникають між органами виконавчої влади та фізичними або юридичними особами з приводу вчинення останніми передбачених законом протиправних діянь, і застосування до них в адміністративному порядку передбачених законом стягнень [5].

Адміністративна відповідальність за порушення порядку провадження господарської діяльності полягає у застосуванні до осіб, які провадять господарську діяльність без державної реєстрації як суб'єкта господарювання, без одержання ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню чи без одержання дозволу, іншого документа дозвільного характеру, адміністративних стягнень, що спричиняють для цих осіб обтяжливі наслідки.

Тобто, видовим об'єктом проступку щодо порядку провадження господарської діяльності є:

- відносини, що складаються при проведенні державної реєстрації суб'єктів господарювання;

- відносини, що складаються при ліцензуванні певних видів господарської діяльності;

- відносини, що складаються при отриманні дозволів чи документів дозвільного характеру;

- відносини, що складаються при наданні інформації до дозвільних органів

Дослідження об'єкта адміністративного проступку щодо порядку провадження господарської діяльності має важливе кваліфікаційне значення, оскільки характер об'єкта адміністративно-правової охорони значною мірою впливає на визначення виду і розміру адміністративного стягнення, виступаючи одночасно показником суспільної небезпеки адміністративних проступків у сфері господарювання [5].

Застосування адміністративної відповідальності за протиправні діяння у сфері господарської діяльності є дієвим засобом державного примусу та превентивним інструментом. Фактичною підставою адміністративної відповідальності за порушення порядку провадження господарської діяльності є адміністративне правопорушення, а неухильне дотримання діючих вимог провадження господарської діяльності дозволяє державі ефективно впливати на господарську діяльність з метою вирішення завдань, що визначають економічну функцію держави в умовах ринкової економіки.

Керуючись нормативно-правовою базою та її співставленням з судовою практикою можна зробити висновки, що як і у будь-якій сфері так і у будь-яких видах правовідносин в нашій державі є певні проблеми та аспекти, які потрібно доповнювати та врегульовувати. Розгляд різноманітних концепцій та методик з

часом стандартизує існуючі положення до рівня передових світових держав. У цілому стан адміністративного права у сфері господарської діяльності сприяє дотриманню положення Конституції України (стаття 42), яким передбачено на загальнодержавному рівні право громадян на підприємницьку діяльність, яка є одним із видів господарської діяльності. Основною роллю адміністративного права у нинішніх реаліях є регулювання відповідальності за вчинені проступки, що сприяють зниженню рівня порушень порядку, які існують у сфері господарської діяльності та призводять до негативних наслідків для держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28.06.96 № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної ради України, Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15>
3. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” // Відомості Верховної Ради України. – 1991. № 29. Ст. 377.
4. Голосніченко І.П., Стахурський М.Ф., Золотарьова Н.І. Адміністративне право України: основні поняття. Навчальний посібник. / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора І.П. Голосніченка. - К.: ГАН, 2005. - 232 с.
5. Інститут адміністративної відповідальності за порушення порядку провадження господарської діяльності: сучасний стан та шляхи удосконалення: монографія / В. І. Курило, Є. В. Фурманчук; за заг. ред. Курила В. І.-К., 2014.- 187 с.
6. Підприємницьке право: Навчальний посібник. - К.: Л.С.К., 2005. – 912 с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/58746-vstup.html>

Шах К. І.,
студентка 2-го курсу
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ ІНСПЕКЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

Здобуття Україною незалежності поставило на порядок денний проблему збереження історично - культурної спадщини. Йдеться про належне ставлення до національного спадку. На сьогоднішній день здійснює функціонування Державна інспекція культурної спадщини України, яка перебуває у статусі центрального органу виконавчої влади.

Державна інспекція культурної спадщини встановлює контроль за збереженням історично – культурної спадщини України а також встановлює штрафи та різні форми відповідальності а разі пошкодження чи знищення пам’ятки культури та має повноваження реагувати на порушення [1].

Державна інспекція культурної спадщини України має статус центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України [2].

Основними завданнями служби є:

- оновлення даних культурної спадщини;
- встановлення умов для розвитку культурної спадщини;
- збереження історичних даних, пам'яток та архітектури [3].

В Конституції України зазначається, що історично – культурна спадщина держави охороняється законом, а держава (в уособленні Державної інспекції культурної спадщини) забезпечує збереження та охорону історико- - культурних пам'яток [4].

Державна служба культурної спадщини України, координує діяльність наукових і громадських діячів щодо розроблення й удосконалення нормативно-правових актів у пам'яткоохоронній сфері. Зокрема, пропозиції фахівців служби враховуються при підготовці законів України та державних програм щодо збереження різних видів рухомої і нерухомої спадщини, реального впливу на покращення стану пам'ятки культури.

Основними функціями Державної служби культурної спадщини України як центрального органу виконавчої влади є:

- збереження національних та світових стандартів у сфері збереження культури:
- збереження наукового вивчення , аналізу та дослідження стосовно суб'єкта культурної спадщини;
- забезпечення збереження, реставрації, та охорона в музеї об'єкту культурної спадщини, історичної знахідки, чи пам'ятки архітектури, що несе собою історико-культурну цінність.

Так, станом на 2020 рік Державна інспекція культурної спадщини України, провела велику кількість перевірок культурних об'єктів з підставою дотримання чинного пам'ятко-охоронного законодавства, внаслідок чого було складено досить велику кількість правопорушень про накладення штрафів за порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини.

В продовж історії нашої держави – культурна спадщина якої складає надзвичайно високу цінність, що є основою для нашої держави на міжнародному рівні. Саме тому наприкінці 2019 року було затверджено діяльність Державної служби культурної спадщини України, за допомогою якою вибудовують систему охорони спадщини, щоб вона стала ефективною.

Отже, Державна інспекція культурної спадщини України є центральним органом виконавчої влади, робота якого керується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики і який реалізує державну політику із здійснення контролю у сфері охорони культурної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. What is the CIDOC CRM? [Electronical resource] // Conceptual Reference Model. – Access mode: <http://www.cidoc-crm.org/>
2. Постанова Кабінету міністрів від 4 грудня 2019 року, № 995 <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/ukr194157.pdf>

3. Держінспекція та Держслужба охорони культурної спадщини: що це і навіщо вони потрібні МКМС. Сайт Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/news/3241.html>

4. Конституція України від 28.06.96 № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141.

Лазарчук С. І.,
студентка 2-го курсу Київського
інституту інтелектуальної власності
та права Національного університету
«Одеська юридична академія»

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Децентралізація влади займає визначальне місце серед реформ в Україні як основна складова регіонального розвитку. Децентралізація – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування.

Процес децентралізації влади в Україні розпочався у 2014 році після прийняття Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Метою реформи є формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад[1]. Реформа передбачає відповідальність органів місцевого самоврядування перед жителями – за ефективність своєї роботи, а перед державою – за її законність.

Реформа пройшла такі етапи:

Перший етап (2014-2019), який передбачав передачу частини повноважень держави новоствореним об'єднаним територіальним громадам, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг у різних сферах(освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства), з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

За цей час було сформовано і введено в дію основний пакет нового законодавства. Це зокрема:

- закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України, завдяки яким відбулася фінансова децентралізація.

- Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад», відповідно до якого почав формуватися базовий рівень місцевого самоврядування. За 2015-2019 роки в Україні було добровільно створено 982 об'єднані територіальні громади. У 2018 році об'єднані громади отримали у комунальну власність

майже 1,5 млн га земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів.

- Закон «Про співробітництво територіальних громад», яким було створено механізм вирішення спільних проблем громад.

- Закон «Про засади державної регіональної політики». За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано у 2015-2019 роках більше 12 тисяч проектів.

- Пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг. Це дозволило делегувати органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноваження з надання базових адміністративних послуг.

Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад, які об'єднують свої зусилля у вирішенні проблем. Також виправдала себе нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів, які отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету.

Другий етап (2020-2021), який передбачав завершення процесу формування об'єднаних територіальних громад та створення спроможних районів, що передбачає зміну повноважень органів влади на районному рівні та меж районів як одиниць адміністративно-територіального устрою. Його ключовою метою було проведення місцевих виборів у 2020 році на новій територіальній основі. 12 червня 2020 року Уряд затвердив новий адміністративно-територіальний устрій базового рівня. 17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла Постанову № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів». Згідно з документом, тепер в Україні 136 районів.

Для продовження реформи необхідно прийняти ще ряд важливих законів:

- Про засади адміністративно-територіального устрою України.
- Про службу в органах місцевого самоврядування.
- Про державний нагляд за законністю рішень органів місцевого самоврядування.
- Про місцевий референдум.
- Оновлення законів про місцеве самоврядування, про місцеві державні адміністрації тощо[2].

Наслідком реформи із децентралізації влади в Україні має стати формування нової демократичної моделі управління, орієнтованої на збільшення повноважень територіальних громад, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування та виконавчими органами рад. Впровадження децентралізації сприятиме посиленню демократії в державі та формуванню громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів

України № 333-р від 01.04.2014 р.: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>. (дата звернення: 12. 03. 2021).

2. Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi> (дата звернення: 12. 03. 2021).